

מול התאחדותנו

יוצא לאור

ע"י התאחדות אברכים חסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגדול שליט"א

בני ברק - אלעד

ט"ז סיון תש"ע

בהעלותך

שנה י"ד גליון תרס"ג

תוכן העניינים

- לקח טוב עמוד ג'
- קול תפילה עמוד ה'
- שבת בשבתו עמוד ז'
- דבש תמרים עמוד ט'
- בשפתי צדיקים עמוד י'
- פרפראות לחכמה עמוד י"א
- והרשת וחקרת עמוד י"ב
- פניני התורה עמוד י"ד
- הילולא דצדיקיא עמוד ט"ז
- משולחן מלכים עמוד י"ח
- דברות קודש עמוד כ"ד

ומדוע לא יראתם לדבר בעבדי במשה

חצר גינת ביתן המלך הומה אדם, תכונה והמולה רבתי שררה בחללה, בעלי מלאכה ופועלים רבים מילאו את ארמון המלוכה כשהם עובדים במרץ רב לשפץ ולחדש את בית המלכות, גם ציירים אומנים כמלאכתם הוזמנו לשם שיקשמו את הבית, לאחר שהסתיימה עבודת הקישוט והציור באו למקום טובי הציירים וגם אנשים רבים מכני העיר כדי לראות את הציורים היפים.

בין הבאים היה גם כפרי אחד איש פשוט מאוד, היה שם ציור של צייר שהפליא לצייר שיבולת בתוך שדה של חיטים ועל גבי השיבולת עומדת ציפור, אמר האיכר לצייר: הנך מצייר באופן לא נכון, שהרי השיבולת כשדה נעה כמעט תמיד ברוח וכיצד יתכן שציפור תעמוד עליה.

כעבור זמן מה הפנה הכפרי את מבטו וראה שמוצייר איך שאיכרים הולכים אחרי מהרישה, גם כאן מוצא האיכר חסרון גדול, משום שבדרך כלל האיכרים הולכים בעת העבודה אחרי המהרישה מצד ימין, והצייר צייר את האנשים מצד שמאל, התבייש הצייר מהערתו של הכפרי כי ראה שהצדק עמו.

לאחר מכן התבונן האיכר בציור של נער המשרת בחדר הפנימי של המלך, וגם כאן מוצא האיכר דופי בציורו, אך הפעם התרגו הצייר וצעק על האיכר ואמר: כאשר הערת מה שהערת על ציורי הקודמים, קיבלתי את דבריך ברצון, משום שידעתי כי הנך מבין בדברים אלו הקשורים לשדות ולעבודת השדה, שהרי זה עיסוקך, אולם מה לך ולחדרי המלך, כלום ראת פעם חדר של מלך עד שהנך הוגה דעות גם על עניינים אלו.

והנמשל מובן, ישנם אנשים המטילים דופי בשלומי אמוני ישראל למרות שלאנשים אלו בעצמם אין כל השגה בגדלותם של גדולי ישראל, והוא הדבר אשר אמר הכתוב (במדבר י"ח) פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות ותמונת ה' יביט ומדוע לא יראתם לדבר בעבדי כמשה, כלומר איך מלאכם לבכם לדבר על משה רבינו איש האלוקים, מה יודעים אתם אנשים פשוטים על הנעשה אצל המלך פנימה, וכיצד אתם יכולים להוות דעה על דברים שאין לכם בה כל מושג.

וכדמוספר על אחד מחסידי הרה"ק מרוז'ין זי"ע שנזדמן לו אי פעם להיות אצל הרה"ק ר' מאיר מפרעמישלאן זי"ע, והי' האיש מהרהר בלבו שרבו הרה"ק מרוז'ין זי"ע הוא צדיק אמת ולא כן הצדיק מפרעמישלאן, וכשהרה"ק הרגיש בדבר נענה לעומתו, דהנה לכאורה צריך להבין למה דנו את המקושש עצים בעונש חמור כזו, אלא העצים אלו הצדיקים וכמאמר הכתוב (במדבר י"ג ב) היש בה עץ אם אין, ומקושש עצים הוא זה שאומר, רבי זה הוא צדיק וזה אינו צדיק, ולכך נענש המקושש בעונש חמור.

להכנסת מודעות, ברכות מול טוב, הנצחת שם, לעילוי נשמת, אפשר לפנות:

בארה"ב:

להד"ר **מנחם מענדל פריעדמאן**

ה"ץ

845-662-5579

באר"י:

להד"ר **אלטער אשר אנטשיל**

אילאוויטש ה"ץ

011-972-527648437

מפעל החסד "ידי משה"

ע"ש כ"ק מרן רבינו משה בהגה"ק רבי חיים צבי זי"ע

שע"י התאחדות האברכים דחסידי סאטמאר
בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

ע"ש כ"ק מרן רבינו הקוה"ט זי"ע

המשרד: רח' קדושת יו"ט 17 שיכון קרית יואל בני ברק, טלפקס: 6168833

אורך ימים ושנות חיי"ם

בשם מאות משפחות אנ"ש הנהנים מפעולותינו, נשגר בזה מיטב ברכותינו ואיחולינו, קדם מע"כ ידידינו ומכובדינו, האי גברא יקירא, הודף צדקה וחסד תדירא, תומך נלהב לכל קדשי קהילתנו המעטיירה, חיי"ם שיש בו כל מידה נכונה, תומך מפעלינו בכל עת ועונה, שמו מהללים בשפתי רננה

הרבני הנגיד הנכבד, בעל צדקה וחסד

מוה"ר חיים קאהן הי"ו

אב"י בווייליאמסבורג יע"א

לרגל השמחה שבמעונו, רוממות קל בגרונו
בנישואי בנו החתן החשוב כמר אליקים יעקב גי"ו

עב"ג שתחי' בת ידידינו הרבני החשוב והנעלה

מוה"ר שלמה זלמן שטיין שליט"א

משיב"ק אצל מרן רביש הברך משה זי"ע ולהבחל"ח מרן רביש הגה"ק שליט"א

וצרופה ברכתנו המרובה, בכל לשון של הודאה וחיבה, שיזכה לרוות מיוצ"ח תענוג ונחת, מתוך אושר ועושר והרחבת הדעת, וימשיך לעמוד לימין קהילתנו הקדושה, ובשכר זאת יתברך בכל ברכאן הנפישא.

החותם למען שמו ברגשי אהבה והערבה

ש"ב:

פסח אהרן גרינוואלד

בשם מפעל החסד "ידי משה"

קרית יואל - בני ברק יצ"ו

לקח טוב

ליקוטים יקרים, מפי סופרים וספרים, ע"ד מוסר והסידות נאמרים

בהעלותך את הנרות, פירש"י מכאן שמעלה היינו לפני המנורה וכו', שסגולה מיוחדת היתה במנורה, שממנה הבהן היה עומד ומטיב, פי ומשפיע כל טוב לישראל.

(הרח"ק ר"י מנעשני ז"ע)

כן עשה את המנורה, פירש"י מי שעשאה ומדרש אנדה ע"י הקב"ה נעשית מאליה, וי"ל בדאמת יש לידע דגם אהרן היה צריך לטוען מהקב"ה ולא הישוב מי זה יוכל לומר שיעשה כמו שנצטווה, ויחייאש עצמו ויאמר שרק אהרן הכהן היה במדרגה זו, ולזה כתב התהו"ק סתם כן עשה היינו מי שעשאה, ומדרש אנדה ע"י הקב"ה נעשית מאליה, וא"כ לא יחייאש אדם כי כ"א יוכל לעשות כמו שנצטווה.

(דברי יחזקאל)

אנחנו טמאים לנפש אדם למה נגרע וכו', ויאמר להם משה עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם, כונתם היתה, וכו' בגלל זה שאנו טמאים נגרע ה"ו מכלל ישראל, וראה משה רבינו

את לבכם הנשבר, ואל עמדו בלייבט שמיין מיט אייער צובראכענען הארץ, עמדו בבחינתכם וע"י ואשמעה, אוכל לשמוע מה יצוה ה' לכם, בחי' מה יוצוה מלשון צוואת והתחברות שע"י שפלות רוח זו יתחבר ה' אתכם.

(תורת אבות)

כי נתונים וכו' תחת פטרת כל רחם בכור וכו', רחם מרומו לרמ"ח מצות עשה, והנה אנו אומרים קודם כל מצוה, לשם יחוד קודשא בריך הוא; בשם כל ישראל, כי בתחילת כל עשית מצוה, צריכים לאכול עצמם עם כלל ישראל, וזה הפי' תחת פטרת כל רחם, היינו מתחילת פתיחת רמ"ח מצות עשה, בכור כל מבני ישראל, בכור הוא המחשבה, היינו שהמחשבה קודם כל מצוה צריך להיות, לבלול עצמו עם כלל ישראל, וזה לקחת אותם לי היינו ליחד שמי.

(כנסת יחזקאל)

לחות ושברי לחות מונחים בארון, כי ארון רומן על הצדיק שימלא תורה, וגם הלב נקרא לוח ונשבר בקרבנו שזה נקרא שברי

לחות וצריך שיהיה שניהם מלא תורה וגם שברי לחות מונחות שם. (תורת חיים)

צריך זהירות לבל יתגאה - ולבל יפול לבו בקרבנו ביאוש ע"י ענוה

אחז"ל (שבת כב:) וכי לאורה הוא צריך אלא עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל, ע"ד אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקום לתורה, דעיקר עבודת ישראל שידע שעומד בקו השנה, שבל יתגאה שהוא מאנשים רמי מעלה, ובל יתעצב האדם לאמור נושא, ובכור את אשר הטא ומרד, ומה נחשב תורתו ועבודתו, כי זה הוא רק עצת יצה"ר, ותועבת ה' גם שניהם, אך יחזק עצמו במשאחז"ל לעולם יראה אדם עצמו כאילו הציו חייב והציו זכאי עשה מצוה אחת וכו', והענין הוא כי החלק אלקי שמושרש בלב איש ישראלי בל נבלה ונפסד ח"ו, ובניצוץ הוה יוכל להחיות ולהטיב אחריתו.

וזהו וכי לאורה הוא צריך היינו שבל יאמר האדם שעשית המצות הוא רק לאנשי מעלה שמאורים בעשיית המצות לכל העולמות, אבל לא לחלל אישים כמוני, כי לאורה הוא צריך, אלא עדות הוא "לכל באי עולם" שהשכינה שורה בתוך בני ישראל, כי לכל איש ואיש נפה נשמת רוח חיים בקרבנו, ובהניצוץ אלקי, היא הקוסטא חיותא, ויכל כל אחד ואחד לשוב לשרשו ולעבוד עבודת ה' הצדיקים הגדולים. (ישמח ישראל)

והעם לא נסע עד האפק מרים הא הנקט לשון יחוד נסע, והול"ל נסע, י"ל דבא להורות צדקת ישראל שכולם הסכימו לדבר כאיש אחד, ואל היה אחד שיהרהר ויאמר אך יתכן שם ריבוא ומשכן ימתינו בשביל אשה אחת, רק אמרו אין לנו אלא דברי בן עמרם.

(קרבן העני)

ולא יהיה בכניי נגף בגשת וכו' פירש"י שלא יצטרכו לגשת את הקודש, י"ל בדרך הלצה, כאשר שמענו שאיש אחד בא אל המגיד מקאזנין ז"ע, והאיש הנ"ל היה גביר מפורסם ובריא, ובנו כשתילי זתים, סביב לשלחנו, ושאלו המגיד על טיב מעמדו, והשיבו שאין דבר מחסור לו, ושאלו א"כ מדוע באת אלי, והשיבו בשביל זה באתי שכבוד אדמו"ר יפעול בתפילתו שלעולם לא אהיה נצרך אל כבודו, ע"כ, וזהו ולא יהיה בכניי נגף בגשת בניי אל הקודש, היינו כאשר יבואו אל הצדיק לא יהיה מחמת נגף רק לא יחסר להם כל טוב, ואי"ת למה יבואו לוח פירש"י שלא יצטרכו לגשת אל הקודש, שהצדיק יפעול שלעולם לא יחסר להם כלום

ולא יהי' נצרכים לבוא אל הקודש. (אמרי נועם)

וכי תבואו מלחמה בארצכם וכו' והרעותם בחצוצרות וכו', ובפ' כי תצא כתיב כי תצא למלחמה וכו' ונתנו ה' אלקיך בידך ושכית שבו, ולא נאמרה כידן שום פעולת אדם, אלא אם האדם הוא המתחיל ללחום עם היצר, ודאי הוא שינצחנו וישבה ממנו שבו, אבל אם האדם ממתין עד שיבא היצר עליו, ורק אז יערוך עמו המלחמה לא יכבוש אותו בנקל, כי אז והרעותם בחצוצרות, יצנעק לה' וישפוך נפשו ולבבו לפני השי"ת ואז תהיה לו התשועה.

(עמוד האמת)

ויחי העם כמתאוונים וכו', צריכים להשמר מהרע, כמו"כ ממקצת רע, כי שיערה אחת של דבר רע פסיעה אחת שלא כהונג גורמת אח"כ להטמאים גדולים, ולחיפך פסיעה אחת לטובה, שערה אחת מביאה למהפכה לטובה, כמו שהתחילו במצרים להמשך אחרי הטוב כמו"ש וזכרתי לך חסד נעורך וכו' ובאו לידי שלימות.

(חידושי הרי"ם)

ולא יראתם לדבר בעבדי במשה, פירש"י משה אע"פ שאינו עבדי, וצ"ע אם אינו עבד ה' כמה משה איכא בשוקא, נ"ל לפרש בעבדי בדבר זה שצויתי בפרוש ואתה פה עמד עמדי ואפי' לא היה עבד בדבר זה אלא שעשה מדעתו והיינו משה שאינו עבד בדבר זה, מ"מ אמר להרהר כל המהרהר אחרי רבו כאלו מהרהר אחר השכינה, וכשם שאם הוא עבדי בדבר זה אמר להרהר, ה"נ אם אינו עבדי ועושה מעצמו אמר להרהר.

(חתם סופר)

והאיש משה עניו מאוד מכל האדם, וזה אינו כמו שמכין העולם עניו לדעתם, איך סלקא דעתך שיהיה לו כח לצעוק ממרים הייתם עם ה', ולא עוה, ישב וכל ישראל עומדין עד שהוכיחו יתרו, אלא על כרחך שנהגו נשיאותו ברמה, כי אם יודע תעלומות העיד בשקרבנו היה לבבו נדכה יותר מכל (בוציאנא ונהורא) נברא.

הי"ם ושלום יוסיפו לך

בשם קרוב לאלפיים חניכי מוסדותינו ועשרות הכלי קודש, נישא בזה אלומות גודש, בברכת מזל טוב, מריחוק מקום וקרוב לב, קדם מע"כ ידידינו ומכובדינו האי גברא יקרא, רודף צדקה וחסד תדירא, תומך נלהב למוסדותינו המעטירה, הי"ם שיש בו כל מעלה ומידה טובה, תומך תורה ברוח נדיבה,

הרבני הנגיד היקר והמפואר

מוה"ר הי"ם קאהן הי"ו

אב"י בווייליאמסבורג יע"א

לרגל השמחה שבמעונו, דוממות קל בגונו
בנישואי בנו החשוב והמצויין כמד אליקים יעקב ני"ו
עב"ג שתחי' בת ידידינו הרבני החשוב והנעלה
מוה"ר שלמה זלמן שטיין שליט"א
משביק אצל מרן רבינו הברך משה זי"ע ויבדלח"ט מרן רבינו שליט"א

וצרופה ברכתנו המרובה, בכל לשון של הודאה וחיבה,
שיזכה לרוות מיוצ"ח תענוג ונחת, מתוך אושר ועושר
והרחבת הדעת, וימשיך לעמוד לימין מוסדותינו הקדושה,
ובשכר זאת יתברך בכל ברכאן דנפישא.

החותמים למען שמו בהוקרה והערכה

הנהלת מוסדות סאטמאר

קרית יואל - בני ברק יצ"ו

קול תפילה

אמרות קודש בעניני תפילה נאמרים על פרשת השבוע ערוכים וסדורים

תפילה בהתלהבות

ויהי העם כמתאננים רע באזני ה', ויהי העם כמתאוננים, שעשו עצבות ואנינות בעבודת ה', כטורח וכמשיא כבד יכבד עליהן מעט שעומדין בבית הכנסת להתפלל, מצות אנשים מלומדה, ולכך היה רע בעיני ה', ומעשו באש תחת אש ה', ורצה לומר אשר לא התחממו באש ה' בהתלהבות וחמימות, רק התחממו באש היצר כנודע, כי אש גיהנם הוא מצד החמימות הזוה, עד שהתפלל משה רבינו ע"ה, ותשקע האש שלא נסתלק למעלה, רק שקבלו על עצמן לעבוד השם יתברך בחמימות אש ה' זה בהתלהבות גדול, וזה שאמר ויקרא שם המקום תבערה כי בערה במ אש ה', רצה לומר אחר התיקון.

(מולות יעקב יוסף)

בתפלת הרבים פועל גם על היחיד

ויצעק משה אל ה' לאמר. מלת לאמר לכאורה שפת יתר, אל נא רפא נא לה, נא השני לכאן מיותר, ואפשר לומר על דרך ששמעתי, מארמו"ר הרד"ק המגיד מקוונץ וצללה"ה, כי פ"א היה בנו הרד"ק מוה"ר ר משה זצ"ל נפל למשכב והיה מסוכן, ואמר אביו המגיד לצד כי הוא נוגע בדבר, בוש יבוש לבקש רחמים עבור בנו, כי לטובת עצמו הוא דורש, ואחר כך אמר שמצא עצה לזה, לבקש רחמים על כל חולי בני, ולהמליך השי"ת על כל רפואות בני אדם, ובכללם ימשיך רפואה לחולי בנו הקדוש, כן נוכל לומר כאן, כאשר בקש אהרן ממשה לבקש רחמים עבור מרים אחותם, היה משה בוש לצד שהיתה אחותו, והיה נוגע בדבר, ושם עצה הנוכר לעיל לבקש רחמים על כל חולי בני ישראל, ולכלול אותה גם כן בתפלת הרבים, וזה ויצעק משה אל ה' לאמר, הצעקה היתה לאמר אל נא רפא לכל חולי בני ישראל נא לה, פירוש שגם מרים אחותו תתרפא.

(מי יעקב)

תפילתו של משה רציא מהימנא לדורי דורות

השבת הזו (בהעלותך) הוא מקור והשורש של הרפואה כי נוכר בסדרה זו תפילת משה רבינו ע"ה על מרים אל נא רפא נא לה והנה לא מצינו בכל התורה שמושה רבינו יתפלל על איזה פרט נפש רק עבור כל הכלל ישראל זולת בכאן שהתפלל על מרים אמנם כן גם בכאן הוה תפילתו על כל הכלל ישראל לדורי דורות.

(מכתב אמת לובלין)

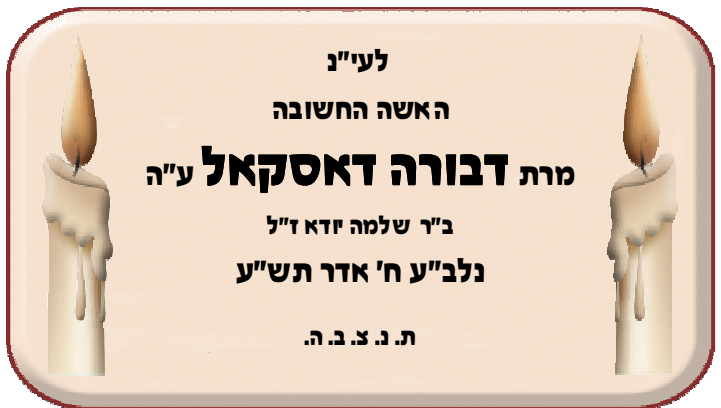
כש"ע או"ח סימן קנ"א סעיף א' בתי כנסיות ובתי מדרשות אין נוהגין בהם קלות ראש כגון שחוק והיתול ושיחה בטילה וכו', וכתב מגן אברהם בשם סמ"ק בעון זה נהפכין הבית הכנסת לבית נכרי חס ושלום האר"י היה נזהר מאוד שלא לדבר בבית הכנסת רק תפלתו. אפילו דברי מוסר ותשובה לא דיבר פן ישמש ממנו דברי חול. ספר כוונות.

ספר מודא מקדש לרב ייבי

על הדרך בחזרה מסאטמאר דיבר רבינו (מרן בעל ברך משה ז"ע) מקדושת הרב מנאסאד אלה"ה, וסיפר מה ששמע מהרב מריסקאווא ז"ל, ששבת פעם בשב"ק אצל הרד"ק רבי אברהם שלום מסטרופקוב, בעת שהיה שם גם הרב מנאסאד, וביום שב"ק כיבד הרב מסטרופקוב את הרב מנאסאד שיידוש לפני הקהל, ומיין הרב מנאסאד בתחילה עד שהפציר בו הרב מסטרופקוב, פתח ואמר, הנה בשמים ישנם שני מיני מקטריגים מהסט"א, אחד זכר ואחד נקיבה, וע"י מה שנוהרים שלא להפסיק באמצע התפילה בשוחות בטלות, ע"י מקטריגים ביניהם ומכניעים את מקטריגים האלו, ואם ח"ו אינם נזהרים ומשיחים בשעת התפילה, אז מוכרחים לערוך מלחמות כדי להכניעם, כי מה שאין משיחין בשעת התפילה, זה הוא עיקר המלחמה היותר מועיל נגדם, וזהו פי דברי חז"ל במסכת סוטה השח בין תפילה לתפילה חוזר מעורכי המלחמה, כי השח באמצע התפילה צריך לערוך מלחמות הרבה כנגדם, וכאשר שמע הרב מסטרופקוב את דבריו נהנה מאד, ואמר זאת היתה כוונתי שיאמר, ומעתה כל מי שישיח באמצע התפילה לא אניחני להתפלל בבית מדרשי.

אלה מסעי דף קפ"א

קרן הלבשה

שע"י ישיבת מהרי"ט ד'סאטמאר בני ברק
בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א - בראשות מורינו הגה"צ ראש ישיבתינו שליט"א

ישמה מש"ה במתנת חלקו

בתודה וקול זמרה, ובשם יוצאי ותלמידי ישיבתינו המעטירה, נברך בזאת השורה, ובשפה נעימה וברורה, ברכת מזל טוב וכל שירה, קדם ידידינו היקר ארי שבחבורה, חן וחסד על פניו שורה, עושה צדקה וחסד בשמחה ואורה, ובפרט בהתמסרותו למען המפעל קרן הלבשה ברוח מסורה, וידי מש"ה עושים ומעשים צדקה וחסד לפרט ולכלל, אהוב ונערץ בפי כל, מגדולי העסקנים של מבצר הכוללים בקריית יואל,

העסקן היקר והנעלה, נחמד למטה ואהוב למעלה

מזה"ד אלטער משה קליין די"ד

אב"י בעיר תהילה קרית יואל יצ"ו

מנהל מפעל "קרן הלבשה" דישבתינו הק'

לרגל שפחתו בהולדת בנו ני"ו לעזל טוב

וזאת הברכה, יצו ה' ככה, שמשמחה זו יושפע לך עונג וגם שמחה, ויוסף עליך ה' אלהיך פעמים ככה, להמשיך ולהרבות בפעליך הכבירים, ובפרט בעזרת מפעלינו לטובת הבחורים, ותמיד נספר תהילתך בשערים.

החותם לפען שפו עריחוק עקום וקירוב לב,
ידידו עוקירו

שפעון דוד דאוידאוויטש

בשם הנהלת מפעל "קרן הלבשה"

בישיבת מהרי"ט ד'סאטמאר פה קרית יואל בני ברק יצ"ו

שבת בשבתו

אמרות קודש בעניני שבת נאמרים, על פרשת השבוע ערוכים וסדורים

בזכות שב"ק זוכים לבנים מאירים בתורה

בהעלותך את הנרות, ואיתא ביוה"ק ר"י פתח והוא כחתן יוצא מחפתו עיי"ש באריכות ל"ל דהזוהר הק' מרמז לן דהמנורה הוא על סוד יחוד וזיווג בשב"ק שאז זמן יחוד וזיווג בעולמות העליונים ועיי"ז יזכו לבנין קדישין בנים המאירים בתורה וכדאי' בגמרא שע"י נר מצוה זוכין לבנין קדישין לנשמות קדושים הנקראים נר ע"ד נר ה' נשמת אדם וזה שהביא הזוהר והוא כחתן כי חתן מרמז על שב"ק כמ"ש בס' יצירה, וזה נרמז בהעלתך את הנרות לרבות ג"כ נר שבת שהוא מצוה משום שלום בית והנה רז"ל אמרו כי מצות הנשואין הוא מ"ח שנה וזוהו הנרמז והר"א החתן והוא גימ' ל"ח ולכן גופא של מנורה המרמז לזה הוא ל"ח טפחים מנין, וזוהו אל מול פני המנורה שהוא שבת קודש ע"ד ימינא ושמאלא ובינייהו כלה, יאירו שבעת הנרות רמז על יחוד וזיווג בשבת קודש יזכה לבנין קדישין המאירים בתורה אשר חצבה עמודיה שבעה, ובוה יבואר המדרש בהעלותך את הנרות אם אתה משמר את נרי אני אשמור את נרך ע"ד ושמרו בני ישראל את השבת שהוא ר"ת ביאה כדא' בהאריז"ל ואז אני אשמור את נרך להמשיך לך נשמות קדושות המאירים בתורה. (אור למאי)

ההשפעה מבחינת ימין של התורה היא אורך ימים רוחנים ושפע קדושה, והשפעה בבחינת שמאל של התורה עושר וכבוד וחיים ופרנסה גופני. אמנם עיקר ההשפעה הוא ביום השבת דביה ברכתא דכלה ובו נתנה התורה וכל ההשפעות, וכמאמר הכתוב ימים יצאו ולא אחד בהם, כתיב ל"א באל"ף וקרי ל"ז בוא"ו פירש שמרמז לבחינת שבת שדבוק לבחינת אל"ף אלופו של עולם, ועל ידי זה נעשה ל"ז בוא"ו, שנמשך שפע קדושה רוחני ומזון הגופני בוא"ו ימי החול, היינו בשלשה ימים שלפני השבת ושלשה ימים שלאחר השבת כדאיתא בספ"ק. וזוהו ויסעו מהר ה' דרך שלשת ימים וארון ברית ה' נוסע לפניהם דרך שלשת ימים לתור להם מנוחה וגו' פירוש ה' ה' היינו התורה שנתנה בשבת ונשפע לישראל שפע קדושה מבחינת התורה על ידי בחינת שבת לשלשה ימים שלאחר השבת, ועוד המשיכו עליהם שפע חיים רוחנים לשלשה ימים מבחינת שבת הנוסע לפניהם, היינו משבת הבא, היינו שארון ברית ה' הוא התורה ושבת, נוסע לפניהם לתור להם מנוחה, ולהמשיך עליהם שפע. ועיקר גלוי הרצון רעוא דרעוין היא במנחה של שבת וע"ז מרמז הכתוב בנסעם מן המחנה, אותיות מנחה. (בת עין)

כל מאכלי שבת עולה מספרם שבע

זכרנו את הדגה וגו' ובמדרש מכאן שמדליקין נרות בשבת, וצ"ב, ואפ"ל דהנה המרדכי (ר"ה בפ"ד) כתב דכל דבר המכויין על איזה מספר אין פותחין מהם אבל מוסיפין עליהם עיי"ש ועפי"ז כתב הרמ"א בשו"ע א"ח סי' רס"ג ס"א דאע"ג דיש מכוונים לעשות שתי פתילות בנרות שבת אחד כנגד זכור ואחד כנגד שמור, עכ"ז יכולין להוסיף על דבר המכוון נגד דבר אחד ובלבד שלא יפחות, והנה ידוע מש"כ בספ"ה"ק כי כל מאכלי שב"ק עולה מספרם שבע, כגון יין במ"ק ז', בש"ר במ"ק ז', ד"ג בגימ' ז', והטעם משום דשבת הוא יום השביעי, ומטעם זה מדליקין נר בשבת כי נ"ר במ"ק הוא ז', ולכאורה הלא מדליקין בשבת לכה"פ ב' נרות כנגד זכור ושמור, ותיבת נרות במ"ק הוא יותר מז', אבל לדעת המרדכי אין המספר מתקלקל ע"י ריבוי והוספה, והנה בני"ב באומרם זכרנו את הדגה בוודאי לא התאוננו על הדגים לשם תאוות אכילה, רק שהתרעמו על מאכלי שבת שהי' חסר להם, ורמזו כונותם באומרם זכרנו את א"ת הדג"ה שעולה בגימ' ער"כ מספר שבת, ולכאורה יפלא מדוע אמרו תיבת דג"ה שהוא שם כולל לכל מיני דגים ולא נקטו ד"ג, ובפרט שמאחר שכונותם היתה על השבת הי' להם לומר דג שעולה בגימ' ז' לכוננת שב"ק שהוא יום השביעי ועכ"ל שרצו לרמז על דעת המרדכי דהוספה במספר אינו גורע הכוונה והכי נמי אף כשאוכלים הרבה מיני דגים כנרמז בתיבת דג"ה אינו מפסיד הכוונה, וע"כ הדג"ה ברמזם על מאכלי שב"ק, מכאן שמדליקין נרות בשבת אעפ"י שנרות הוא יותר משבעה במ"ק אעפ"כ ההוספה אינו מקלקל את כוונת המספר. (קדושת ציון)

חיוב שמחה בשבת

וביום שמחתכם ובמועדיכם וכו', לכאורה יפלא מהו ביום שמחתכם דהא יו"ט קחשיב ב"מועדיכם" וכן ראשי חדשיכם, ובאמת נמצא זה בספרי ובוים שמחתכם אלו השבתות, והנה נודע דעת התב"ש בבכור שור דשבת המצוה רק עונג ולא שמחה, ועי' בתוס' כתובות (דף י"ג ע"ב) בד"ה והוא שבאו פנים חדשות שכ' שמרבין לכבוד השבת בשמחה ובסעודה עכ"ל, וכן הוא בשבולי הלקט מובא בב"י הל' שבת (סי' רפ"א) דלכך אומרים ישמחו במלכותך בשבת משום דדרשינן ובוים שמחתכם זה שבת עיי"ש והיינו דהספרי הנ"ל, ועכ"פ נ"ל בזה כיון דסתם ספרי הוא ר"ש והוא רש"ב ורש"ב ביוהר יתרו אמרו ר"ש כד הוי אתי לסעודתא וכו' והוי יתיב וחד"י וכן שם רבי שמעון אמרו וכו' ובעי לאתענגא בכלהו סעודתי ולמחד"י בכל חד וחד מניהו עיי"ש. הרי דס"ל דשבת צ"ל חדוה ושמחה ע"כ ס"ל לר"ש לשיטתו בסתם ספרי דבוים שמחתכם היינו שבת. (מאמר תורת שבת)

כל השפעות ברוחניות ובגשמיות תלוי בשבת

ויסעו מהר ה' דרך שלשת ימים וארון ברית ה' נוסע לפניהם דרך שלשת ימים לתור להם מנוחה וגו', וי"ל דהנה ידוע שכל השפעות נשפע על ידי התורה הקדושה, ובתורה יש בחינות ימין ובחינת שמאל רמ"ח מצות עשה וש"ס מצות לא תעשה כידוע, וכן הוא ענין השפעתה בחינת ימין ובחינת שמאל כמאמר הכתוב אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד, היינו

Yetev Lev
D'Rabeinu Joel D'Safmar
Eretz Yisrael Inc.

מוסדות יטב לב
דרבינו יואל מסאטמאר
בארץ"ק תונב"א

רני ושמחי ליעקב

ברנשי הוקרה והודאה, נשגב בזה ברכת מולת טבא ונדיא יאה, משימי מרומא עילאה, קדם ידידינו האברך העסקן הנמרץ והנעלה, צוק עסקני עם סגולה, מסור בלונ"ח ורץ כצב"י למען מוסדותינו הק' יומם וליילה, שמו הטוב נהלל בשם ובתהילה,

מוה"ר יעקב הערש צין הי"ו

"פושקע-גבאי" של מוסדותינו הק'

לרגל שמחתו בהולדת בתו שתחי' למזל טוב

ובהזדמנות זו כשהשמחה במעונו, נברכו ונהללו בפינו, על כל הטוב והחסד אשר עושה עמנו, ומשליך עצמו מנגד לבוא בעזרתנו, לקב"ץ על הגבאות את הפושקעם של מוסדותינו,

יה"ר שיזכה לראות ולרוות רב תענוג ונחת מצוק שמחה ואורה, וימשיך לעמוד לימינינו לשם ולתפארה, ויזכה לאושר ועושר והרחבת הדעת, ששון ושמחה בכל עת, וכל טוב סלה

**אין דעם געלעגנהייט מעלדן מיר פאר אנ"ש שיחיו
אז אין אלע אונזערע פושקע'ס אנגעלעגנהייטן
קען מען זיך ווענדן צו איהם אויפן נומבער:**

347-623-5486

החותמים למען שמו בתודה וקול זמרה
הנהלת המוסדות

רבש תמרים

פנינים יקרים, מבאר הפרוה שרים, רבותינו הקדושים עצי התמרים

והאיש משה עניו מאוד מכל האדם וגוי אם יהיה נבואכם וגוי לא כן עבדי משה וגו. ויובן דהנה מה שהקבי"ה מנבא אינו לפי כבודו אלא מכח ענוותנותו, והנה ידוע כי כמדה שאדם מודד מודדין לו אי"כ לפי רוב הענוה שיש באדם כן הקבי"ה מתנהג עמו בבחיי ענוה להשרות שכינתו עליו, ועיי"כ אמרו אין השכינה שורה אלא על עניו, וידוע מה שמפרשין והאיש משה עניו מאוד כי דוד המלך ע"ה אמר ואנכי תולעת ולא איש, דעיי"כ היה בעיניו נחשב לבעייה, יתר על זה אמר אברהם אבינו ע"ה ואנכי עפר ואפר שעיי"כ החזיק עצמו ליש, אמנם עולה על כולם מרעייה שלא החזיק עצמו למציאות כלל שאמר ואנחנו מה, והנה הפסוק בא כאן להודיע מדרגת נבואתו של מרעייה עד אין ערוך אליו בכל הנביאים והוא אב לכל הנביאים, ולכאורה יש להבין האך זכה לכל זה, עיי"כ הקדים והאיש משה עניו מאד מכל האדם, ר"ל אפי' מאין ועיי"כ זכה לנבואה יתירה בחיי פא"פ אדבר בו, מה שלא זכו בה שאר הנביאים.

☆

בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות. ובמדרש זשי"ה יראו את הי קדושו כי אין מחסור ליראיו, ונראה כי איתא בוהר דכל מילי דקדושה צריך הכנה והזמנה ומהו המעם אנו אומרים קודם כל מצוה הריני מוכן ומזומן לקיים מצוה פלונית או הריני מזמן את פי להודות וכו' כי צריך להכין ולהזמין את עצמו או את פיו למילי דקדושה, וזשי"ה רשיי מעלה היה לפני המנורה שעליה הכהן היה עומד, כי הכהן היה יכול להדליק גם

בעמדו למטה בקרקע אך מכל מקום היה אותה מעלה לעלות מקדם עליה ולעמוד ולהתבונן שם בכוננת קדושת המצוה שזה הכנה לגוף ההדלקה, ומדוקדק הלשון שעליה הכהן עומד לשון עמידה ועכבה טרם יתחיל להדליק ואחי"כ מטיב, והנה נודע דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא אבל על מה שהכין אי"ע להמצוה עיי"כ איכא שכר, ובוה יובן המדרש כי ממה שנאמר בהעלותך כפירשיי מעלה היתה לפני המנורה שעליה היתה הכהן עומד וכו' מוכח שצריך הכנה למצוה ועיי"כ יראו את הי קדושו פ"י מזומניו היינו שמוזמנים אי"ע קודם המצוה, כי אין מחסור ליראיו ודורשי הי לא יחסרו כל טוב כי מכה הכנה למצוה איכא שכר מצוה בהאי עלמא.

☆

אל נא תהי כמת אשר בצאתו מרחם אמו וגו. ופירשיי כמת שמצורע חשוב כמת וכו', ויש לרמוז מה שכתב בשב שמענתא כי בחיות הנשמה למעלה אינה אלא בבחיי בור ריק שאינו נובע רק מתמלא מאחרים ומצד עצמו הוא ריק וברדת הגוף אל העולם השפל והשיגה מה שעליה להשיג בגזירת חכמתו אז הוא בבחיי באר מעין המתגבר, וכל דלית ליה מגרמיא כלום עניי חשוב כמת עיי"ש, ולכן אמרו חז"ל דמצורע חשוב כמת כי ידוע דצרעת בא על עון לשון הרע והובא בספרים דמי שמדבר לשון הרע גוטלין ממנו כל המעשים טובים מה שעשה, ועל כן חשוב כמת כיון דלית ליה מגרמיא כלום ומאי אהני ליי כמה שבא לעוה"ז שיגע לריק שאין לו כלום משלו ועוב לאחרים חילו ועיי"כ נקרא מת כי הוא כמו מת שבא לעוה"ז

בלי כוחות משלו, וזשי"ה אל תהי כמת דמצורע חשוב כמת שבא על עון לשה"ר שגוטלין ממנו כל אשר לו והוא בבחיי מת אשר כצאתו מרחם אמו, והכתוב מפרש דלאו במיתה גופנית היא רק מיתה דנדמה כמו צאתו מרחם אמו דאין לו כלל משלו ורק הכל בא לו משל אחרים.

(עצי חיים)

☆

בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות. וי"ל לפי מה דאיתא בילקוט בהעלותך את הנרות למה שבעה נרות כנגד שבעת ימי בראשית, ומכאור שמעשה המנורה מכוונים נגד ימי השבוע, והנה ידוע כי גי ימים שלפני השבת שייכים לשבת הבאה וגו' ימים שלאחר שבת שייכים לשבת שלפניהם וכדאיתא בניטין חד בשבתא ותרי ותלתא בתר שבתא ארבעה וחמישה ומעל שבתא קמיה שבתא, ואי"כ כיון ששבעת הנרות רומזים על שבעת ימי השבוע נמצא דהנר האמצעי רומז אל יום השבת, שהוא האמצעי בין גי ימים שלפני השבת ובין גי ימים שלאחר השבת, והן נודע שהשפעת הקדושה השורה על האדם ביום השבת תלויה בהכשר מעשיו בימי החול, חיי"ש בהעלותך את הנרות, היינו שכאשר מתעסק להעלות אל הקדושה את ימות השבוע שהם מכוונים אל נרות המנורה, תהיה כוונתך אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות, הוא הנר האמצעי הרומז על שבת שעל ידי שיאיר בקרבן שבעת הנרות היינו ימות השבוע כך יזכה להשפעות ביום השבת כי הא בהא תליא.

(דברי יוא"ל)

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו ונוגה מפיקים

בשפתי צדיקים

ומדוע לא יראתם לדבר בעבדי במשה

קבוצה מעדת החסידים מעיר סטריי פגעו בכבוד המרא דאתרא ה"ה בעל קצות החושן זצוק"ל, שלא הי' נמנה על עדת החסידים, עקב אשר מיחה בהם על דבר מנהג שנהגו והיה נראה שהוא נגד פסק השו"ע, וכיון שחזר הדבר ונשנה על אף שהתרה בם, עמד ונידה אותם בשמתא ונידוי שנהוג כידוע שלושים יום, וכפי שנפסק בהלכה נזהרו הבריות מלכוא עמם בדברים, כיון שכן החליטו בני החבורה לנסוע ללובלין לחסות בצל רבם הק' עד יעבור זעם השמתא.

כשהגיעו לובלינה ורצו ליכנס אל הקודש פנימה לקבל ברכת שלום, סירב רבם לקבל פניהם, ועמד בסירובו עד מלאות שלושים ימי השמתא, ואז שלח לקרוא להם, כשנכנסו נתן שלום לכל אחד ופתח בדברי תוכחה: כתיב בפרשת בהעלותך ומדוע לא יראתם לדבר בעבדי במשה ופירש שם רשיז"ל בעבדי אף על פי שאינו משה ובמשה אע"פ שאינו עבדי, ולכאורה תמוה, בשלמא עבדי אע"פ שאינו משה ניחא, שהרי עבדו הוא, אלא משה אע"פ שאינו עבדי, מהו מעלתו וחביבתו, אלא דעו לכם ישנם בישראל כאלו שעוסקים בנגלות התורה ומייגיעים עצמם עליה ונוהגים על פיה בכל הדינים וכפי שנפסק בשו"ע, וישנם כאלו שעוסקים בד בבד עמה בנסתרות התורה ודבוקים תמיד בעבודתו ית"ש, והוא הדבר אשר רמזו כאן במשה אע"פ שאינו עבדו, במשה הוא גדול הדור בנגלות התורה ואפילו אינו עבדו שאינו עוסק בנסתרות התורה כ"כ. ובעבדי אע"פ שאינו משה היינו מי שעוסק בנסתרות ודבוק בו ית"ש תמיד, אע"פ שאינו משה גדול בנגלות התורה, ועל שני אלו דיבר בקדשו ומדוע לא יראתם לדבר, הבינו החסידים את הרמז שבתוכחת רבם על שלא נזהרו בכבוד המרא דאתרא שהוא שר התורה וגאון הדור בנגלה.

הרק אך במשה דיבר ה'

בעיר קעשינוב היה אחד מחסידי הרה"ק ר' יצחק מסקווירא זצוק"ל שהיה חולה מסוכן רח"ל והרופאים אמרו נואש כי יש לו המחלה המרה ל"ע שהיו קוראים בלשונם "דאק" והיה הולך וכחוש מאוד כידוע מחולי הזה, ונסע לסקווירא על שב"ק פרשת בהעלותך, (כי היה מרגלא בפי החסידים שכשנוסעים על שבת זו הוא כמו שנוסעים על חג השבועות, שהיו אומרים "שבת נאך שבועות", פי' השבת אחר שבועות הוא עוד שבועות), והגיש פתקא דרחמי להרה"ק ובכה לפניו מאוד וסיפר לו כי הרופאים אומרים נואש כי חולי זה אי אפשר להרפא וביקש מלפניו שיבקש עליו רחמים, וקרא הרה"ק את הפתקא ואמר לו: מה אומרים הרופאים שזה "דאק" הלא מקרא מלא הוא בפרשתו, "מר"ק אך במשה דיבר ה'" ומשמעו כך, חולי של

"דאק", אך במשה הוא, שזה שייך לצדיק הדור לרפאותו, כך דיבר ה', ע"ד ישלח דברו וירפאם, והמתין כרגע ואמר: "הלא גם בנו דיבר וישמע ה'", ואמר לו סע לביתך וה' ישלח לך רפואה שלימה מן השמים, וכן היה שהאיש נתרפא לגמרי.

(סיפור זה מובא בספר משלי הצדיקים פ' משפטים ומצין שם ששמע סיפור זה מבעל המעשה כעבור עשרים שנה מאז וה' ברא ושלם בכל גופו)

אל נא רפא נא לה

השפת אמת נזדמן פעם עם הרה"ק מאוסטראווצא ונתקשרה ביניהם שיחה, קודם שנפרדו זה מזה הזכיר הרה"ק מאוסטראווצא את שמו ושם אמו וביקש מהשפ"א שיתפלל עבורו לרפואה שלימה, השיב לו השפ"א הלא אי' בגמ' (ברכות לד.) המבקש רחמים על חבירו אין צריך להזכיר שמו, שנאמר: "אל נא רפא נא לה" שכך התפלל משה ולא הזכיר את שמה של מרים, וא"כ למה זה הזכיר מע"כ את שמו בפני, השיב לו הרה"ק מאוסטראווצא: בכל זאת גם באותו פסוק נרמז שמה של מרים ושם אמה, שנאמר "רפא נא" שהוא בגימטריה "מרים יוכבד" שם החולה ושם אמה.

אל נא רפא נא לה

כשחלה הרה"ק רבי ארי' לייבוש ממאגרוב זי"ע בנו של הגה"ק מהר"י מבעלזא זי"ע נכנס אליו אחריו בנו הגה"ק מהר"ד מבעלזא זי"ע לבקרו ופתח ואמר, משה רבינו ע"ה התפלל על אחותו מרים אל נא רפא נא לה ואיתא שם בתרגום יונתן וצלי משה ובעא רחמין קדם ה' למימר בבעו ברחמן אלקא רחמנא בבעו אלקא דשליט בנשמת כל בישרא אסי בבעו לה וקשה לכאורה איפה נרמז בפסוק ענין הנשמה, אלא י"ל הדנה ישנם שני פדיונות לפדות בו את החולה האחד כמנין השם ק"ס (ראה כלי יקר פ"י שלה יג, כ) והשני הוא פדיון העולה כמספר שם החולה, והנה משה רבינו רצה לפדות את מרים בשני הפדיונות וגם יחד, ולכן אמר אל נא רפא נא לה שעולה עה"כ בגימטריא מרים וק"ס, והוא שנרמז בתרגום יונתן אלקא רחמנא בבעו אלקא דשליט בנשמת כל בישרא אסי בבעו לה כי שם האדם הוא נשמתו כנודע, והוסיף הגה"ק בדברות קודש בשם זקיני הרה"ק השר שלום זי"ע ענין זה היה גם כן אצל השונמית שמצינו דגחזי שאל אותה השלום לך השלום לאישך השלום לילד ותאמר שלום, ולכאורה מדוע לא השיבה לו על כל אחד ואחד בפרט כפי ששאלה ותאמר רק שלום אלא דאיתא בזוה"ק דהילד היה חבוק הנביא ואמו חפצה לפדותו בשני הפדיונות האמורים לעיל ורמזה זאת בתיבת שלום שעולה כמנין חבוק וק"ס, סיים הגה"ק ואמר הנה שם החולה הוא אריה ועם ק"ס הוא עולה בגימ' כמנין שלום, ובירכו ברפואה שלימה וכפי שאכן עלתה לו אז ארוכה.

פרפראות לחכמה

מאמרים נחמדים, ע"ד דרוש מיוסדים, כפתור ופרח משוקדים

בגמ' איתא (ובחסים ק"א): מרים מי הסגירה, אם משה הסגירה, זר הוא ואין זר רואה את הנגעים, וא"ת אהרן הסגירה אהרן קרוב הוא ואין קרוב רואה את הנגעים, עכ"ד הגמ', והקשו המפר אמאי לא קאמר גבי משה נמי קרוב היה. וי"ל דבאמת האי דינא אי קרוב רואה את הנגעים פלוגתא הוא במשנה (נגעים פ"ב מ"ה) ואיכא מאן דס"ל דקרוב רואה את הנגעים, ונראה להביא ראיה דקרוב אינו רואה את הנגעים, דהנה המפוי כתב טעם דלכך לא הי' משה רבינו כהן גדול, משום דנשמת משה כלול מס' רבוא נשמות ישראל, וא"כ היה קרוב לכל ישראל, ואם יהיה נגע באחד מישראל לא יוכל להסגיר הנגע דאין קרוב רואה את הנגעים, וא"כ מהא דהיה משה דו ולא כהן גדול יש ראיה דקרוב אינו רואה את הנגעים. ומעתה מיושב מה שהקשו, דעל משה לא היה מצוי למימר קרוב היה, דדילמא קי"ל כמ"ד קרוב רואה את הנגעים, לכך קאמר דוד היה, ומהא גופא שהיה דו ולא כהן מוכח דקרוב אסור לראות נגעים, ולכן שפיר קאמר אהרן קרוב היה ואסור לראות הנגעים.

(דברי מהר"א)

ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרותיה. ופירש"י להגיד שבחו של אהרן שלא שינה והגל"פ עפ"מ"ש בספח"ק תולדות יעקב יוסף וז"ל: ונראה לי דשמעתי בשם הרב החסיד מוהר"ל פיסטנר פירוש הפסוק (מלאכי ג) אני ה' לא שנית ואתם בני יעקב לא כליתם, דהתוס' (קדושין לא) הביאו משל לשפחה שהלכה לשאוב מים מן הבאר ונפל כדה לבאר והיתה מצטערת ובוכה עד שבאתה שפחת המלך לשאוב ובידה כלי של זהב ונפל אותו כלי שם התחילה הראשונה לשורר ואמרה עד עכשיו לא הייתי סבורה שיוציא שום אדם כדי שהוא של חסם מן הבאר כיון שאינו נחשב, ועכשיו מי שיוציא אותו של זהב יוציא כדי עמו, ווי"ש בכל צרתם לא צר, כתיב באל"ף לא, וקרנין לר"י בוא"ז, שעל ידי שלו צר דהיינו שהקב"ה גם כן עם צער, או לא צר, ניושג גם כן אנחנו ולא יה' לנו צער, ובוהו יובן אני ה' לא שנית, רצה לומר לא"י שהי' ראוי לכותבו באל"ף, שנית, דהיינו שאני קורא אותה בוא"ז לו, ועל ידי זה ואתם בני יעקב לא כליתם, וזה הי' כוחו של אהרן הכהן להשפיע טוב על ישראל עי"ז שישנה הל"א להפס' לל"ז בוא"ז וזהו להגיד שבחו של אהרן שלא שינה היינו ששינה הל"א להפכו לל"ז בוא"ז.

(חקל יצחק)

☆

ויעקב משה אל ה' לאמר. וברש"י אי מה ת"ל לאמר א"ל השיבני אם אתה מרפא אותה אם לאו, והקשו המפוי הלא אי במשנה (ברכות פ"ה מ"ה) "אמרו עליו על רבי חנינא בן דוסא כשהיה מתפלל על החולים ואומר זה חי וזה מת, אמרו לו מנין אתה יודע, אמר להם אם שגרה תפילתי בפי יודע אני שהוא מקובל, ואם לאו יודע אני שהוא מטורף" וא"כ למה הוצרך משה לבקש מהש"ת השיבני אם תרפא אותה הי"ל לראות בתפילתו אם שגרה אם לאו, ותדעו דבתפלה קצרה כזאת "אל נא רפא נא לה" לא שייך שיגור תפלה. והנה רש"י הקשה מפני מה לא האריך בתפילה, כדי שלא יאמרו ישראל על אחותו הוא מאריך בתפילה אבל בשבילנו אינו מאריך בתפילה, נמצא שמפני קירבת המשפחה בין משה למרים לא הי' יכול להאריך בתפילה, וממילא לא היה יכול לדעת לפי שיגור תפלתו בפיו אם תתרפא או לא, אלא הי' צריך לבקש מה' שיודיעו זאת, והנה בגמ' אי' (שב) מנין אם שגרה תפילתו בפיו מקובל שנאמר (ישעי' נ"ו, י"ט) בורא ניב שפתים שלום, ובוהו יל"פ מאמה"כ "בורא ניב שפתים" דכאשר שגרה תפילתו בפיו אזי "שלום" שיכול לדעת שהתקבלה תפילתו ושלום לחולה שעבורו התפלל, אך אימתי "לרחוק" כלומר כשמתפלל על אדם רחוק ויכול להאריך בתפילתו, אבל "לקרוב" דכאשר תפילתו היא על אדם קרוב, כתפילת משה על מרים אחותו, שאז צריך לקצר כדי שלא יאמרו על אחותו מאריך, או "אמר ה' ורפאתיו" שצריך לבקש מהקב"ה שיודיעו אם הוא מרפא אותה.

(סייעתא דשמיא)

שמה תשמח רעים האהובים

שיר ושבח ימלא פי, בברכת מו"ט לידידי וחבירי, הבחור היקר והנעלה, נודע לשם ולתהילה, מופלג בתורה וביראה טהורה, מרבה להטיב לזולתו חשיכה כאורה, פנח"ס בדין הוא שיטול שכרו, יראת ה' היא אוצרו,

החתן נמר פנחם איידל'ים ני"ז

מ'פנים משב"ק אצל כ"ק מרן רבינו שליט"א

לרגל שמחת נישואיו למו"ט ובשעטו"מ

ויהא רעוא מקמי שמיא, שתוכה לבנות בית נאמן בישראל לעולמי עלמיא, דורות ישרים ומבורכים, כציצים ופרחים, וכט"ס.

כ"ד יודך הלומד אתך בצוותא הדא

אפרים שטערן

קרית יואל ע"א

ענינים נפלאים, בסוגיות ובפלאפולים, שמקורותיהם בפרשת השבוע נמצאים

ודרשת והקרת

בענין ביקור בקרבן פסח שני

וידבר משה אל בני ישראל לעשות הפסח (בהעלותך ט ד)

כתיב ומצות על מרורים יאכלוהו ולמה שביק קרא של פסח ראשון ונקיט קרא דכתיב בפסח שני. ואמר בנו הרה"ק מהר"י זי"ע ליישב, דהאי לקיים מה שכתוב על מצות ומרורים יאכלוהו הוא לשון בקשה, והכוונה דיען שעתה אין לנו קרבן פסח בפועל ועכ"פ הגנו מחכים לישועת ה' כי קרובה לבוא ויבנה עוד מקדשו עד זמן פסח שני ונקריב הפסח שני, ולכן אנו אומרים לקיים מה שנאמר על מצות ומרורים יאכלוהו שכתוב בפסח שני.

וכשהציעו הדברים לפני הגאון בעל שואל ומשיב תמה ע"ז דהרי אין הציבור עושה פסח שני וא"כ אפי' אם נזכה לביאת הגואל בין פסח ראשון לשני לא יקריבו ישראל קרבן פסח שני.

והשיב הרה"ק מבעלזא על קושייתו, דמפורש בירושלמי בפרק מי שהיה (ה"א) דאיתא התם ניתן לישראל לבנות בית הבחירה, ר' יהודה אומר ציבור עושין פסח שני, עיי"ש, ומשמע מינה דכשיבנה בית המקדש בין ימים של פסח ראשון לפסח שני, אז יביאו כל ישראל פסח שני, עכ"ד.

ומעתה אפ"ל דהא דאמרי' למעוטי פסח שני מביקור היינו דווקא בזמן שביהמ"ק היה קיים, ואז אמרי' דאין ציבור נדחין לפסח שני, וע"כ כיוון שהיו קרבנות מועטין לשם קרבן פסח, ע"כ לא הצריכו ביקור ד' ימים קודם הקרבה, דקרבות מועטין יש שהות לבקרן ביום י"ד, אבל כשיבנה ביהמ"ק לפני פסח שני וכל ישראל יביאו קרבנותיהן, בוודאי יצטרכו ביקור ד' ימים קודם הקרבה, דע"ז אין שהות ביום אחד, ומעתה י"ל דרבינו החת"ס נתכוין בדבריו לביקור פסח שני בזה האופן שיבנה ביהמ"ק בין פסח ראשון לפסח שני, והבן.

ובקובץ תלפיות הנ"ל הביא ישוב על ד' החת"ס מהגאון בעל יד אהרן (הרה"ר אהרן דוד רובינשטיין אב"ד קוואטשא) ז"ל שכתב ליישב דבריו בעין הנ"ל, דעל כרחק לא ממעטינן פסח שני מביקור אלא כשיש פסח ראשון, ופסח שני הוא רק ליחידים ולמעוט הקהל נעשה, אבל באופן שכל הקהל יעשה פסח שני דהיינו אם יגאלו בין ראשון לשני דאז יתחייבו לעשות ב"ד אייר וכמבואר בירושלמי, אז י"ל דטעון הקרבן ביקור דבכה"ג לא נאמר המיעוט.

פולמוס גדול נתהווה בין גדולי האחרונים, והרבה קולמסין נשתברו לפרק התמיה שתמהו על דברי החת"ס שכתב בתוך דבריו בתשובה (ביו"ד סי' ר"א) "כ"ה למנין בני ישראל י' אייר יום ביקור פסח שני, וכו'.

וכולם ראו כן תמהו שהרי פסח שני לא טעון ביקור, והוא גמ' מפורשת בפסחים (צו) דקרבן פסח טעון ביקור ד' ימים, דכתיב ויקחו בעשור לחודש, דהיינו לבודקו אם יש בו מומין הפוסלין בקרבן, ודרשי' בגמ' מדכתיב בקרא בעשור לחודש הוה למעוטי פסח שני, ופרש"י למעוטי ביקור ד' ימים וכן פי' התוס' שם, א"כ תמיה רבתי על גאון עולם כהחת"ס שהי' ממארי דחושבנא, וכל דבריו היו מדודין במשקל ובפולס, והאיך כתב נגד גמ' ערוכה.

נכדו הגאון ר' שמעון סופר ז"ל אבדק"ק ערלוי ערך תשובה בקובץ תלפיות (שי"ל בתרצ"א) להצדיק ד' זקינן התמוהין, וכ' שהשכל נתון כיוון שמום פוסל בקרבן פסח בוודאי הי' כל אחד נזהר לבודקו ממומין איזה ימים קודם פסח, ומסתמא נהגו לבודקו איזה ימים קודם פסח אפי' בפסח של דורות, (דהיינו לא רק בפסח מצרים שהרי דייקא או נצטוו ישראל בביקור ד' ימים קודם), ומסתמא קיבלו היהודים עליהם ועל זרעם להיות עושים הדין ביקור כפי שנצטוו בפסח מצרים ולזכרון עשאו.

ותירוץ זו תי' גם העורך (שם) דוודאי בדיעבד אין צריך ביקור וגם לכתחילה אין צריך ביקור, אכן זה מצד הדין אמנם מצד הידור וזריות במצווה וודאי ביקרו גם הקרבן פסח שני.

וזכר לדבר בעין שכ' בעטרת זקנים (סי' תפ"א) טעם להתענות ד' ימים קודם ראש השנה, כמו שקרבן טעון ביקור, ואין זה מן הדין רק מצד הידור וזריות, עיי"ש.

ובהקובץ וילקט יוסף (משנת הר"ס) קונטרס כ"ג, כתב הגאון ר' משה גינז ז"ל דתי' זו הוא המחורר ביותר לקיים ד' החת"ס, ויפה השיב ד' זקינן הגדול.

ובס' אור פני יהושע בלקוטי מאמרות (סי' ט') מהגה"צ ר' יהושע בוקסבוים ז"ל אב"ד גאלאנטא, כתב לתרץ עפ"י דברי הרה"ק ר' שלו' מבעלזא זיע"א שאמר לדקדק על דברי בעל ההגדה זכר למקדש כהלל וכו' לקיים מה שנאמר על מצות ומרורים יאכלוהו, דהרי פסוק זה נאמר בפסח שני (במדבר ט' י"א) דבפסח ראשון

בפסח ראשון, והוא צע"ק.

ובמנחת סולת (מצווה ה') עמד על סוגיית הגמ' (שם) וכתב דיש לעיין מה דאמרי' התם בגמ' דקרא דהוה אתא לאפוקי פסח שני דכוותיה, ופרש"י משום דהוי יום אחד כמו פסח מצרים, וא"כ קשה לפי ר' יהודה דסובר (פסחים כ"ח) שפסח מצרים נוהג כל ז', א"כ יותר יש למעט פסח ראשון מפסח שני דהרי פסח ראשון נוהג ז' ימים ופסח מצרים לר"י היה גם ז' ימים א"כ הוי ל' למעט יותר פסח ראשון ולא פסח שני מדדמי טפי לפסח מצרים, וממשיך דאם נאמר כן אפשר בזה ליישב תמיהת העולם על מרן החת"ס שכתב שפסח שני טעון ביקור, דהרי מעתה אפ"ל דאזיל לשיטת ר' יהודה הנ"ל, שלפי"ד נמצא דממעטי' דייקא פסח ראשון ולא פסח שני מדין ביקור.

והגאון אב"ד ווייטצען ז"ל כתב יישוב לד' החת"ס התמוהין (מובא במשניות טהרת יו"ט עמ' שג) לפי"ד הירושלמי דס"ל לר' יהודה דאם יהיה ניתן לישראל לבנות בית הבחירה בין פסח ראשון לפסח שני יעשו הציבור קרבן פסח שני שכן מצינו בחזקי' שעשה פסח שני, והמנחת חינוך (מצווה ש"ט) כתב שדעתו ברור שאם נזכה שיבנה בית המקדש בין פסח ראשון לפסח שני יהיו כל ישראל מחוייבין בפסח שני כמו גרים הרבה, והביא ד' הירושלמי הנ"ל, ומסיים שם שכתב חידוש זה בין פסח ראשון לשני, ויה"ר שיבנה במהרה קודם פסח שני ויוכלו להקריב הפסח שני, עיי"ש.

והנה בחי' הרשב"א מנחות (מ"ט) מבאר דממעטי' פסח שני מביקור כיוון דהוי קרבן יחיד דהרי איש נדחה ואין ציבור נדחה לפסח שני, וכיון דבכל קרבן יחיד אין דין ביקור ע"כ מיעטי' הגמ' מדין ביקור, ונמצא לפי"א אם נזכה שיבנה הביהמ"ק בין פסח ראשון לשני הרי יהיה כבר קרבן ציבור כד' המנ"ח, וא"כ מעתה סר הטעם שאין דין ביקור בפסח שני לפי"ד הרשב"א כיון שיהיה קרבן ציבור, וממילא אז שפיר יתחייב פסח שני בדין ביקור, וע"כ כ' החת"ס כי בעת כתבו דברים אלו הי' חזק בבטחונו ובאמונתו הטהורה שבמהרה יגאלנו ויוכלו להקריב הפסח שני ואז שפיר יהי' ד' ימים קודם חיוב דין ביקור.

אמנם שם בירושלמי ר' יהודה הוא דעת יחידא והת"ק שם חולק עליו וסבר דאין הציבור עושין פסח שני, אעפ"כ מביא שם בהמשך דבריו דברי הגאון ר' אברהם פארדו ז"ל (בנו של בעל חסדי דוד, ומובא בס' חותנו החיד"א ז"ל ביוסף אומץ סי' ו') שהאריך להוכיח כי באופן הנ"ל וודאי חייבין ציבור לעשות פסח שני, דהא דאין ציבור נדחין לפסח שני רק אם הדחי' מחמת טומאת מת, אבל אם הדחיה היא מחמת שאר טומאות או מחמת אונס נדחין לפסח שני, והביא ראי' מלשון הגמ' פסחים (א"צ), אלו שעושין את השני הזבין והזבות וכו' והשווגין והאנוסין והמוזדין וטמא ושהי' בדרך רחוקה, ונקיט בכלהו לשון רבים חוץ מן הטמא ושהי' בדרך רחוקה, משמע דבכל הני אין קפידא אפי' היו רבים.

ושוב הביא ד' הירושלמי הנ"ל ודברי המרכבת המשנה (ח"ג הל' קרבן פסח פ"ז ה"א) שפי' ד' הירושלמי כנ"ל שנחלקו בזה ת"ק ור"י ולד' ת"ק אין עושין פסח שני, ותמה עליו דמאי טעמא דת"ק שהרי משמע להיפך מכל אותן הראיות, וציין לד' אביו בחסדי דוד שפי' ד' התוספתא באופן אחר, ואולם המעיין יראה שדבריו שם בדרך דוחק, ועיקר הפי' הוא כהמרכבת המשנה, עיי"ש באורך דבריו. בשו"ת משיב שלום (סוסי' רס"ד) כתב ליישב ד' החת"ס עפי"ד הרבינו חננאל בפסחים (שם) שמבאר שם סוגיית הגמ' לא כרש"י אלא בלשון תימה, ועפי"ד אפ"ל דהא דאימעטי' פסח שני דווקא מהדין להקדישו ד' ימים קודם שילפי' שם ממקחו בעשור, אבל מדין ביקור לא אימעטי', דהרי הוא דמיא טפי לפסח מצרים מפסח דורות דהרי פסח מצרים הי' יום אחד, וגם פסח שני רק יום אחד, וע"כ אה"נ פסח דורות אימעטי' מביקור אבל מזה עדיין אין הכרח למעט נמי פסח שני.

והא דלא מנאו המשנה בין הדברים שיש בין פסח ראשון לפסח שני (דהרי לפי הנ"ל נמצא דבפסח ראשון לא בעינן ביקור דהרי אימעטי' מדין ביקור מדהוי פסח דורות ובפסח שני שפיר טעון ביקור), מ"מ קושיא ליתא דאפ"ל דהמשנה לא מנה רק הדברים שיש בפסח ראשון יותר ממה שיש בפסח שני, משא"כ כאן שנמצא שיש בפסח שני יותר ממה שיש

חלק מהוצאות הגליון נתנדב ע"י ידידינו הרבני הנגיד הנכבד והמפואר

מוה"ר וואלף פערל הי"ו

חבר הנהלת מוסדות יטב לב בארה"ק

לרגל השמחה שבביתו, בנישואי בתו שתחי' עב"ג הבה"ח המו"מ בתוי"ש ני"ז למז"ט ובשעט"מ

יה"ר שיזכה לראות ולרוות מכל יו"ח רב תענוג ונחת דקדושה, במידה מרובה וגדושה, וכל טוב סלה

פניני התורה

פנינים וחידושים בגמרא מס' יומא
הנלמד במסגרת חבורת "יסודי התורה"

נר"נ ע"י אחד המגי"ש

ברכת המן

האם היו מברכים ברכה ראשונה / איזה ברכה ברכו / איזה ברכה אחרונה ברכו

וארוכה מארץ מד"ה, מ"ט לקטנו טמה שהעלה במצודתינו, ועוד חזון למועד.

בדעת הסוברים שלא היו מברכים על המן

בשו"ת בית יצחק (י"ד ח"ב סימן ס"א) כתב לפרש הקרא "הנני מנטיר לכם", דהטעם שאסור ליהנות ממעשי נסים דאינו ברשותו, והוצרך הכתוב לכתוב לכם" דייקא, שנתן הכתוב ברשותו ליהנות מן המן.

הנהגה הגמרא בברכות (ל"ה) רמי, כתיב ל' הארץ ומלואה, וכתיב והארץ נתן לבני אדם, ל"ק כאן קודם הברכה, כאן לאחר הברכה, הרי דענן הברכה על המזון להביא ברשותו של האדם שיהא מותר לו לאכלו. וא"כ נמצא דבמן שכבר הכניסו הכתוב ברשותו, באומרו "הנני מנטיר לכם", כדי שלא יהא עליהן איסור הנאה ממעשי נסים, א"כ שוב אין צורך לברך על אכילתו, שהרי הוא כבר ברשותו קודם הברכה.

המן הוא לחם משמים, לכן פטור מברכה

בספר ברכת אהרן (פרק קמא דברכות טאמר פ"ה) הביא סמוכין לדברי הבני יששכר שלא היו מברכים כלל, מלשון השי"ס (ברכות ל"ה) "שאסור ליהנות מהעולם הזה בלי ברכה", והמן לא היה מהעולם הזה אלא מהעולם הבא, וכמו שכתב המהרש"א כאן, וממילא אין חיוב ברכה עליו, וזהו פירוש "ויאמרו איש אל אחיו מן הוא", פירוש שלא ידעו איזה ברכה לברך עליו כיון שהיה בו טעמים שונים, ע"י השיב להם משה רבינו "הוא הלחם אשר נתן ה' לכם לאכלה" שהשפיע עליהם ממעון קדשו, ולכן פטור הוא מברכה.

ובפירושו יד משה (פדרש רבה פרשת נשא) כתב ג"כ שלא בירכו כלל על המן, ומפרש בזה טענת בני ישראל באמרם (בפרשתה) "ונפשנו יבשה אין כל בלתי אל המן עינינו", דכל חיות הנשמה היא בזה שמברך להשי"ת, וזה חלקה במאכל, וכיון שלא ברכו אמרו "ונפשנו יבשה". [ואולי אפשר להוסיף דיבשה אותיות יבש ה', דהיינו מלברך את ה'].

דעת הסוברים שהיו מברכים על המן

כתב בזה"ק פרשת בשלח (ס"ב) "כד הוה נחית מנא לתתא הוה מתפרש גלידין גלידין ואקריש לתתא,

בגמרא (דף ע"ה) "לחם אבירים אכל איש שנבלע ברמ"ה אבירים".

כתב בספר בני יששכר (טאמרי השבתות טאמר ג' אות ו') שכשהיה מסתופף בצל קדשו של הרב הקדוש מהרצ"ה מוידוישוב זצ"ל נפל מילתא בפומיה לחקור איזה ברכה בירכו בני ישראל על המן.

ונענה הרב המקובל מו"ה ישראל דוב שכנראה שלא בירכו שום ברכה על המן, לפי שכתב האריז"ל דתכלית הברכה היא לברר הניצוצות ולהפרידן מן הפסולת, וכיון שהמן הוי "לחם אבירים" של מלאכי השרת, שנבלע באבירים, הרי שלא היה בו פסולת ולא היה צריך בירור.

[אגב, בספר דברי תורה (מהדורה ג' אות ט') הביא בשם הרה"ק מדינוב (בעל הנותן אמרי שפר) שהיה דרכו לאכול גדים בשבת שחרית בעת הקדוש [ולא כמנהגנו באמצע הסעודה] ויחדש זאת כיון שמהדרים כל כך אחרי אכילת גדים בשבת, והוא ענין גדול ועכ"ז אין מברכים עליהם מעולם כיון שהם דברים הבאים בתוך הסעודה, ואוכלים אותם באמצע הסעודה, ואין צריכה ברכה, ע"כ אכל אותם לאחר קידוש בשחרית כדי שיוכל לברך עליהם שהכל נהיה בדברו. ועיי"ש בדברי תורה שכתב ליישב מנהגינו לאכול הגדים באמצע הסעודה, והא דאין מברכים ע"ז, אדרבה מראים בזה שאינה צריכה ברכה בפרטות על הגדים, [כיון שמברכים המוציא לחם מן הארץ], וא"כ ע"י הגדים אנו מראים בזה מעלתו, כיון שרוב נשמת הצדיקים מגולגלים בהם, ואותן אינם צריכים תיקון גדול לבררן מתוך הפסולת, והוי כמו המן בישיהם שזה מעלתו שלא היה בהם פסולת ולא היה צריך לברך].

אולם הביא מהרמ"ע מפאנו שעל המן היו מברכים "המוציא לחם מן השמים".

והוסיף הבני יששכר דהגם שלא היו מברכין על המן בימות החול, אבל בשבת היות שהאכילה הוא במקום קדוש עליון, והמן נתעלה על ידי אכילתו, ע"כ בשבת היו מברכין על המן, דהוא כעין אכילת קדשים, ובה מפרש המדרש (ב"ר פ"א ב') "ויברך אלקים את יום השביעי, ברכו במן וקדשו בברכה", שבירכו אשר קדשנו במצותיו וצונו לאכול סעודת שבת עיי"ש.

[ולפי"ד הוי ברכת המצוות, ולא ברכת הנהנין]. והנה מציאנו בזה כמה שיטות לכאן ולכאן, האם בכלל בירכו ברכה על המן, ואם כן, איזה ברכה בירכו,

ודורשי רשומות רמזו ספק זו בפסוק "ויאמרו איש אל אחיו מן הוא" - מין ר"ת מיה נברך, כי לא ידעו מה הוא" - מ"ה ר"ת מיונות המוציא.

ברכה אחרונה - איזה ברכה אחרונה

בגמרא (ברכות ט"ח) "משה תיקן לישראל ברכת הזן בשעה שירד להם המן".

בגליוני הש"ס כתב דמה שאמרו חז"ל שברכו על המן ברכת המזון, הוא רק למי"ד (יומא ע"ה). שהמן היה משתנה גם ממשו למה שהיו חושבים, ואם היה חושב שיהיה לו במן טעם להם, היה ממש להם, לכן ברכו ברכת המזון, אבל למי"ד שרק טעמו היה במן [ולא ממשו] לא ברכו ברכת המזון. [ומשמע מדבריו שברכו ברכת הזן רק כשנתכוין לטעם להם ולא כשנתכוון לטעם אחר, ודו"ק].

איך ברכו ברכת המזון

החזון איש (או"ח סימן כ"ח) תמה איך תיקן להם משה רבינו ברכת הזן על המן, הרי מבואר בסוגיא שהמן היה נבלע באיברים ונתעכל מיד, והרי אחרי שנתעכל כבר המזון בטעמו, שוב אינו יכול לברך ברכת המזון, וכתב דמוכרחין לומר דאין הכי נמי היו צריכים לברך ברכת המזון תיכף אחר האכילה, וכמו ברכה שלאחר ברכת התורה.

דכתיב דק ככפור על הארץ. וכל אינון בני מהימנותא נפקי ולקטי ומברכן שמא קדישא עליה, וההוא מנא הוה סליק ריחין דכל בוסמין דגן עזן וכו', ובכל טעמא דאיהו בעי טעים ליה ומברך למלאך עילאה קדישא וכדן מתברך במיעוי עי"ש. וכ"כ בספר חסידים, וכן דעת הרמ"ע מפאנו.

איזה ברכה היו מברכים

כתב בספר חסידים על המן היו מברכים הנותן להם מן השמים, וכן אליהו הנביא היה מברך כן על עוגת רצפים. וכ"כ הרמ"ע מפאנו. ובשפתי צדיק (בשלה) כתב שברכו "המוציא להם מן הארץ".

ובספר גן רוה (בדברי תוך דף ס"ד) העיר שהרי נאמר במן "וטעמו כצפחית בדבש", וא"כ היו צריכים לברך עליו בורא מיני מזונות, אמנם בספר נפש חיים (פרכת ט' אות ק"ו) כתב שאף שכתוב "וטעמו כצפחית בדבש", והרי הוא כפת הבא בכיסו, שמברכים עליו בורא מיני מזונות, מכל מקום גם בפת הבאה בכיסו אם קובע סעודתו עליו מברך המוציא וברכת המזון כמו שנפסק בשו"ע (סימן קס"ח סי"ח). ובשבילם היה קביעות סעודה שלא היה להם פת אחר, ומכיון שטבואר בגמרא (ברכות מ"ח) שמשה תיקן להם לישראל ברכת הזן בשעה שירד להם מן, ממילא היו מברכים מתחילה ברכת המוציא.

שינה עם מנעלים

כשנוסע בפליגער וכדו'

כתב בספר אהלך באמתך (פ"ב כ"ח) שהנוסע בעגלה, ברכבת או באוירון ושן בישיבה, אינו צריך להסיר מנעליו, דהוה שינת ארעי, אבל אם משכיב עצמו לישן, ומכש"כ בנוסע ברכבת בקרון שינה ומשכיב עצמו לישן צריך להוריד מנעליו, דהוה שינת קבע.

מנהג תלמידי חכמים לישון במנעליהם

הנהגה הרש"ש (בסוגיא) כתב חז"ל מזה אני תמה על ספר התרומות שהביא הב"י (או"ח סימן ש"ז), והגר"א (שם סק"ז) שתלמידי חכמים ישנים כל ימות השבוע במנעליהם... עכ"ל.

ומבואר בספרים ליישב בכמה אנפין:

- א. דאפשר לומר שתלמיד חכם החס על זמנו לבטל התורה אף רגע כמימרא, תורתו מגן עליו, ומותר לו לישן במנעליו [חשוקי חסד], ובהוה כתב שאולי הוא הדין ברופא אם כוננו להחליף כח לקראת מצות הצלת נפשות, שומר מצוה לא ידע דבר רע].
- ב. דכל האיסור הוא רק בשינת קבע, ותלמידי חכמים שינתם אינו שינת קבע אלא שינת ארעי [לקוטי מהרי"ח סדר קרי"ש ש על המטה].

בגמרא (דף ע"ה) "דאמר שמואל האי מאן דבעי למישעם טעמא דמיתתא ליסיים מוסאני וליגוני". פירוש מי שרוצה לטעום טעם מיתה ינעל נעלים וישן בהם. והובא להלכה ברעת תורה (או"ח סימן ר"ט), ובכף החיים (ו"ד סימן קס"ז אות ר"א) שלא ראוי לישון עם מנעלים. ובלקוטי מהרי"ח (סוף סדר תפלת הנבי"ה) הביא בשם ספר זכירה שהישן במנעלים קשה לשכחה. ובשו"ת שלמת חיים (ח"ב סימן ק"ב) כתב שראוי לחוש לזה גם בתינוקות.

החת"ס הסיי מנעליו לפני השינה, שיוכל לברך שעשה לי כל צרכי

טעם אחר שיש להזין מנעליו לפני השינה איתא במנהגי חתם סופר, שכתב (פ"א אות ט"ד) שהחת"ס לא פשט את בגדיו כשישן, רק הסיי את מנעליו כדי שיוכל לברך ברכת שעשה לי כל צרכי, הוריד המטפחת מצוארו שיוכל לברך מלביש ערומים.

שינת ארעי

הנה הגמרא מיירי משינת לילה, ואפ"ל דדוקא שינת קבע אסור, אבל שינת ארעי שנה בצהרים, ואינו רוצה להזין מנעליו, שיהיה מוכן ומזומן מיד בקומו ממטתו לעבודת הבורא וכדומה, אין חשש בזה.

תולדותיהם של צדיקים ומעשייהם הטובים של בעלי היולולא אשר בשמותם נקובים

היולולא רצדיקיא

הגה"ק רבי שלום אליעזר בן הגה"ק רבי חיים האלבערשטאם זי"ע הי"ד מראצפערט

יומא היולולא ט"ז סיון (תשרי)

הגה"ק רבי שלום אליעזר מראצפערט זי"ע נולד לעת זקנתו של אביו מרן הק' בעל דברי חיים זי"ע בחול המועד פסח שנת תרכ"ב, ואביו קרא לו שמו על שם ידידו הצדיקים הרה"ק השר שלום מבבלוא זי"ע והרה"ק ר' אליעזר מדויקוב זי"ע שהי' גם מחותנו, (שבנו של מרן הרה"ק ר' מאיר נתן הי' חתנו של ר' אליעזר מדויקוב) כשהי' נער בן י"ד נפטר עליו אביו הרה"ק בעל הדברי חיים זי"ע,

חצי שנה לאחר פטירת אביו בחודש אלול תרל"ו נשא אשה הי' הרבנית מרת שרה מרים ע"ה בת גיסו חתנו של הרה"ק הגה"ק ר' מרדכי דוב טווערסקי זי"ע אב"ד הארנאסטיפל, אחרי חתונתו ישב על שלחן חותנו כעשר שנים, שמה השלים עצמו בתורה ועבודה בקדושה ובטהרה, חותנו שכר בשבילו ת"ח מפורסם מתלמידי הרה"ק בעל צמח צדק מליובאוויטש זי"ע, ובמשך תקופה קצרה הי' בקי בע"פ ביו"ד חלק ב' וחלק גדול משו"ע חו"מ, בשנת תרמ"ז כשמשלת רוסיה גרשוהו, עבר לגאליציה וגר זמן קצר ליד אחיו הרה"ק בעל דברי יחזקאל משניאווה זי"ע, ואח"כ התיישב בעיר טארנא, שהי' שם ציבור של חסידים צאנז, ושמה התחיל לקרות "קוויטלעך" ולברך את ישראל שבאו להתברך מאתו, שמה בטארנא בשנת ר"ז הי' החתונה הגדולה שהשתתפו בה אלפי חסידים מכל המדינה כיון שהי' מסובין שם הרבה מגדולי וצדיקי הדור ובראשם אחיו הגדול זקן צדיקי הדור באותו זמן הרה"ק משניאווה זי"ע, כשהשיא את בתו הצדקנית מרת ברכה סומא ע"ה עם הרה"ק מרן בעל עצי חיים זי"ע, בשנת תר"ס עבר לעיר ראצפערט, וע"ש נודע שמו בקרב עם סגולה ר' שלו' אליעזר ראצפערטער, שלא עשנו אב"ד

אבל לא נתקבל בשום מקום לכהן בפועל כרב ואב"ד, ואמר הוא בעצמו כשהראה על פיסת ידו שכשיגדל שם שער או יהי' אב"ד באיזה מקום, משום מעשה שהי' שפ"א נפגש אביו הרה"ק בעל דברי חיים עם הרה"ק ר' מאיר מפרעמישלאן זי"ע אמר הרה"ק מפרמישלאן לאביו "צאנזער רב איך בעה"א איך, מאכט נישט אלע אייערע קינדער רבנים", והשיב לו אבי הלא כבר כל בניי הם רבנים ומשמשים בכתר רבנות, (כי בעת ההיא שני בניו הצעירים, בני זקונים של הרה"ק הי' הרה"ק ר' שלו' אליעזר והרה"ק ר' ישעיה' מטשעחוב זי"ע, עדיין לא נולדו) וסיים הרה"ק רש"א ואמר וכאשר נולדנו הגיד לנו אבינו הקדוש, כי בטח עלינו התכוין הרה"ק מפרמישלאן בדבריו, ועל כן לא נתמנתי לרב ואב"ד מעולם ומעולם לא אהי', וכן אחי הרב מטשעחוב אשר באמת כן נתמנה לרבנות דק"ק טשעחוב עכ"ז אינו רב שם כי כל ימיו הי' גר בעיר קראקא, והשם טשעחובער רב היא רק כשם כינוי בעלמא.

עם כל זאת אמר עליהם אביהם בלשונו הק' "זיי וועלן נאך גרויס זיין". הרה"ק מצאנו רצה שבני הזקונים שלו יהי' להם קצת "טאש געלד" נתן להם את י"ב חלות שלו שימכרו להחסידים שבאו להסתופף בצל קורתו, ואמר לר' ישעיה' שהוא ימכור לאנשי פולין כי הוא יהי' פולישער רבי, ולרש"א אמר שהוא ימכור לאנשי אונגארין כי הוא יהי' אונגארישער רבי, וכן הוה כי מעת שרש"א התיישב בעיר ראצפערט נעשה ראצפערט כול תלפיות תל שכולם פונים אליו חסידים ואנשי מעשה, ואפי' סתם המון עם באו אליו להנות ממנו עצה ותושיה ולהתחמם בתפילותיו שהי' בהתלהבות עצומה, ובתורתיו שהי' ברביקות גדולה, והוא נעשה למנהיג ולרבי של חסידי צאנז באונגארין.

הצנע לכת

זרע קודש להרה"ק מראפשיץ או בספר דברי חיים, והרבה פעמים הי' נשאר לאחר עריכת השלחן לספר סיפורי צדיקים שהי' נתמשך לפעמים עד אור הבוקר.

סיפר מרן העצי חיים שבחתונתו הי' מסובים כחמישים צדיקים, וחתנו רש"א הי' משמש אותם בעצמו וחלק כיבוד לכל אחד בפני עצמו, אביו הרה"ק בעל קדו"ט הי' יושב לימינו ולידו הי' יושב דודו (אחיו של אמו) הרה"ק ר' אשר אנשיל

הי' יושב ולומד תורה בחדרו שעות על שעות, והי' משים לילות כימים ממש, והי' בקי בע"פ בשו"ת דברי חיים על הלשון, אבל כל זה הי' בהסתר גדול ואף פעם לא פסק להלכה שום פסק, וכמעט לא שמעו ממנו פלפול בהלכה או איזה לומדות, וכל התנהגותו הי' בפשטות מאד, בליל שב"ק לא אמר תורה של עצמו, אלא הי' דרכו ע"פ רוב ללמוד מתוך ספר

אשכנזי וצ"ל, ובאמצע הסעודה הסתכל אביו על רש"א ואמר לדודו, "מיר האבן א מזל אז די וועלט איז נישט קיין מבין אויף אונזער מחותן רבי שלום אליעזר, ווען די וועלט וואלט אים פארשטאנען, וואלט קיינער ביי אונז נישט געעפענט די טיר און יעדער וואלט געשטראמט צו אים".

פועל ישועות

ה' מפורסם לפועל ישועות גדול ואלפים באו להתברך ממנו, פ"א בא אליו אחד בבקשה שינצל מהצבא, א"ל רש"א שיקח עמו חתיכת צוקער וכשיתיצב לפניו יוצאו ויברך שהכל נהי בדברו אז בוודאי ינצל, וכן עשה וניצל, כאשר בא אליו אחד כך, א"ל רש"א שאל כך דאיתא במשנה ברכות "על כולם אם אמר שהכל יצא".

אחד מחסידי הרה"ק מנאסויד ז"ע שבנו נחלה מאד והרופאים כבר ייאשו אותו, ואתו חסיד חשב אילו ה' הרבי (מנאסויד) חי, אז ה' לו איפה לילך אחד ישועה ועכשיו אין לו לאן לפנות עם צרתו, וה' מאד עזבו, ובתוך כך נתנמנם וראה בתלום רבו ואיל: "למה אתה כ"כ עזבו, שלח קוויטל' להרה"ק ר' שלום אליעזר מראצפערט", והחסיד חלם שלקח כסף לפדיון ביחד עם קוויטל ושלחם לראצפערט, כשהקיין ראה שהוטב קצת לבנו ממש לא בדרך הטבע, ותיכף שלח קוויטל לראצפערט, ותוך זמן קצר נתרפא בנו לגמרי.

עינים צופיות

סיפר הרה"ח ר' טובי' יואל שטיינער ז"ל מעשה נורא מרש"א איך שניצל ממתה בזכותו של רש"א, ומעשה שהי' כך, שהוא נסע לקאלוב בז' אדר על יומא דהילולא של הרה"ק מקאלוב, ומצא שם את רש"א, ורש"א לא קרב ממש אל הציון אלא עמד מול הבה"ח והתפלל, אח"כ סיפר רש"א שפ"א ביזמא דהילולא של הרה"ק בעל אר"י דבי עילאי ז"ע, בא אל אביו הדי"ח חסיד מעיר וויזשניצא ששם מונח הרה"ק בעל אר"י דבי עילאי ז"ע, שאלו אביו למה אתה לא בוויזשניצא היום שתוכל לילך על הציון, תירץ עצמו החסיד שהוא כהן ובכל אופן אינו יכול לילך אל הקבר, אמר לו אביו שלא צריכים לילך ממש ליד הקבר ודי אם הוא בעיר שהצדיק מונח, כשסיים רש"א לספר הפך פניו לר' טובי' יואל ושאלו אם שמע הסיפור, וענה כן, אבל ה' פלא בעיני למה דייקא לו שאל אם שמע הסיפור, לימים אחרי המלחמה שגלה לרוסיא, כשחזר משם עבר עם עוד קבוצה אנשים שניצלו, דרך עיר ליווענסק, ה' כמה מחביריו שהציעו לילך לציון של הרה"ק ר' אלימלך ז"ע, אבל כמה אמרו שסכנה לילך שיש הרבה גוים שלא יכלו לסבול זה שנשתיירו עוד יהודים בעולם והשנאה גדולה מאד והרגו כל יהודי שמצאו, ר' טובי' יואל נזכר אז מהמעשה שהי' לו עם רש"א, חשב שוודאי לזה כיון רש"א אז, והחליט שלא ילך אל הציון, אלא יתפלל ממקומו, אבל השאר הלכו להציון אבל ל"ע לא חזרו ורק הוא נשאר בחיים בזכות רש"א.

אחרית ימיו

אפילו בימי הזעם כשהי' סכנה גדולה לנסוע על הדרכים, ה' מתאספים אנשים רבים להסתופף בצלו ולהתברך ממנו,

בר"ה שנת תש"ד לפני תקיעת שופר אמר שהרה"ק מטשערקאס ז"ע אמר שכשרואים דינים על הציבור צריכים לומר מזמור כ"ב למנצח על אילת השדה, והתחיל לומר עם הקהל המזמור בדמעות שלישי וכל הציבור געו בבכי, ולא אמר אז דרשה אלא אמר "מורי ורבותי איך האב גארנישט וואס צו זאגן, די הסתר פנים איז זייער גרויס".

גם ביום כיפור ה' כל תפילתיו בבכיות עצומות, ולפני נעילה לא אמר דרשה אלא צעק בקול גדול "רבותי, א ביטערע גזירה שוועבט אויף אונז, לאמיר מתפלל זיין ביי נעילה מיטן גאנצן כח מבטל צו מאכן די גזירה".

בחג הסוכות התאספו קהל גדול מאד כידוע שבאותו שנה הגיע לאונגארין רק שלשה אתרוגים ואחד הגיע לראצפערט לרש"א, וכל אחד רצה לזכות לקיים מצוות ד' מינים, גם רביה"ק ז"ע ה' מן הבאים באותו שנה לרש"א, באסרו חג של פסח הכניסו את רש"א ובני קהלתו ראצפערט ל"געטא" בניערדהאז.

מסופר כשעלו על המסילת הברזל אמר רש"א בזה"ל "עס קומט זיך אונז דען נישט, אונז האבן זיך זייער ווייניג קעגן געשטעלט קעגן די ציונים", רש"א סיפר אז שאחיו בא אליו הרה"ק משינאווא ז"ע ושאלו בזה"ל "זוילסט קומען מיט מיר, אדער ווילסטו נאך גיין און ליידן גלות", אבל הוא לא ענה לו כלום, וכך עבר ממחנה למחנה בסבלו יסורים מרים וקשים.

מסופר שבאחד מן המחנות יצא גזירה שמי שיש לו טלית ותפילין צריך תיכף ומיד למסרו, לרש"א גם ה' לו טו"ת ובשמעו הגזירה אמר "דאס ווילן זיי צונעמען פון מיד ניין ניין, וכך הוה שעוד באותו יום באה ידיעה שהגזירה בטלה ואתו קצין שהוציא את הגזר דין לא עמד בבקר לחיים חיותו ומת על מטתו, אבל הוא חיזק את עצמו ואת הסוככים אותו בדברי חיזוק ובאמונה בה', שאסור להתייאש מן הישועה וכדו', השתדלנים השתדלו הרבה כדי לשחררו, אבל הוא לא רצה באמרו שלא רוצה לעזוב בני קהלתו בשעה כזו, וכך הגיע להמחנה ההשמדה הידוע אוישוויץ. מסופר שכשהגיע שם העמידו אותם בלי בגדים אמר רש"א שמי שמביא לו איזה דבר להתכסות עצמו מבטיח שינצל, והי' שם יהודי אחד שמצא איזה נייד והביא את זה לרש"א, ואכן פתאום מצא היהודי עצמו מחוץ למחנה וניצל מגיא ההריגה.

ביום ט"ז סיון הוציאו אותו להריגה, כשהוציאו אותו הי' שפתותיו מרחשות, הקצין כשראה שהוא מתפלל אמר לו בצחוק הכי גם עכשיו אתה מתפלל לבוראך ואתה עוד מאמין שהוא יציל אותך, אתה לא רואה את המצב שאתם נהרגים ואף אחד לא מציל אתכם, התלהב רש"א ואמר בהתלהבות "מיט מיין גאנצן נשמה און מיט מיין גאנצן הארץ גלויב איך אז עס איז פאראן א בורא עולם און איז פאראן א השגחה עליונה" ולא הספיק לגמור את דבריו וגופו הקדוש נפל ע"י חרבו של הקצין, ה' ינקום דמו.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

פנימי — קבא — בלתי מוגה

ביקור בבית הגאון הגדול רבי מלביאל קאטלער שליט"א

ראש ישיבת לעיקוואד

יום א' פרשת צו תש"ע לפ"ק

השיחה יכיל בקרבו בירור וליבון בסוגיות:

מצות סיפור יציאת מצרים וזכירת יציאת מצרים / חיוב נשים במצות סיפור יציאת מצרים / חיוב נשים במצות תשבתו / מקור הדבר דנשים פטורות ממצוות עשה שהזמן גרמא / בחקירת המנחת חינוך אי תשבתו היא בקום ועשה או בשב ואל תעשה / חיוב נשים במצוות עשה שהזמן גרמא בלאו הבא מכלל עשה / חיוב נשים במצוות עשה שהזמן גרמא שאפשר לעשותן ע"י שליח / גדר הסברא של אף הן היו באותו הנס לגבי מצוות דאורייתא

רבינו: אזוי?! שוהלן האבן זיי דא געהאט, און מ'קויפט זיי אפ, און מ'מאכט פון זיי בתי מדרשות.
ר"מ לעיקוואד: איינס איז שוין פארטיג געווארן.
רבינו: ברוך השם, ס'איז זייער גוט, מ'מאכט מקומות פאר תורה, אז מ'קומט אהער איז ממש א נחת רוח צו זעהן, גאסן נאך גאסן, זענען אידישע הייזער מיט אידישע קינדערלעך.
ר"מ לעיקוואד: דאס איז א כח פון אפאר יהודים.
רבינו: יא יא, ס'איז געוואלדיג.

רבינו הגיע לעיר לעיקוואד לכבוד הכנסת ספר תורה לבית מדרשינו דשם ואחרי כתיבת האותיות וברכת לחיים הלך רבינו לבקר את הגאון ר"מ לעיקוואד
ר"מ לעיקוואד קיבל את פני רבינו בכבוד
רבינו: מיזעהט דא נייע בנינים, אידישע קינדער זאלן ויצן און לערנען, ס'זאל נתרבה ווערן די גבולי הקדושה.
ר"מ לעיקוואד: דער רבי האט מן הסתם געהערט אז מ'האט אפגעקויפט צוויי בנינים פון די רעפארמער – מ'רופט זיי די אנדערע צד...

*

חלק מהוצאות הגליון נתנדב ע"י ידידינו הרבני החשוב הנכבד והמפואר

הרה"ח ר' מרדכי לאנדא שליט"א

מחשבוני ופני ק"ק קרית יואל יע"א

לרגל השמחה שבמעונו, בנישואי נכדו, עב"ג הח' שתחי' למז"ט ובשעט"מ

יה"ר שיוזכה לראות ולרוות מכל יו"ח רב תענוג ונחת דקדושה, מתוך בריות גופא ונהורא נפישא, וכל טוב סלה

ר"מ לעיקוואד: דער רבי איז שוין לאנג נישט געווען דא, פון ווען דער רבי האט גערעדט ביי אונז (הכוונה על הדרשה ושיעור שלמד ודרש רבינו בכינוס הגדול לאלפי לומדי ותלמידים בעיר לעיקוואד ביום ג' תמוז תשס"ו) איז שוין אריבער אסאך.
רבינו: אויף יו"ט לערנט מען עפעס א ענין?
ר"מ לעיקוואד: ביז היינט און מארגן גייט נאך דער זמן (זמן החורף), און מ'האט געלערנט בבא מציעא.
רבינו: וואס האט מען געלערנט אין בבא מציעא?
ר"מ לעיקוואד: אין אנפאנג, שנים אוהזון, און המפקיד.
ושאל ר"מ לעיקוואד: און וואס האט מען ביים רבי'ן געלערנט?
רבינו: אונז האבן מיר אויך געלערנט שנים אוהזון, און יעצט אויף יו"ט האט מען געלערנט די סוגיא פון 'מתוך' (ביצה יב).

*

ר"מ לעיקוואד: ס'איז דא א מורא'דיגע רש"י וואס זאגט אויפן פסוק (דברים מז, ג) למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים און ש'שטייט דאך אז ס'גייט ארויף אויף זכירה, אבער רש"י זאגט אז דורך פסח און דורך דעם איסור פון חמץ וועסטו געדענקען יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך, דאס הייסט אז ווען ס'איז פסח ומצה מונחים לפניך איז דא א מצוה פון סיפור, און ס'איז אינטערסאנט, ווייל רש"י ברענגט דאס אויף זכירה, און אין רמב"ם (הל' חמץ ומצה פ"ז ה"א) שטייט אז פון זכור את היום הזה אשר יצאת ממצרים (שמות יג) לערנט מען ארויס אז ס'איז דא א מצוה פון סיפור, און רש"י ברענט דאס אויף זכירה.
רבינו: יא, זכירה איז דאך נישט די זעלבע מצוה ווי סיפור, צי איז דאס דער ענין פון מאריך זיין בסיפור,¹ און דער

במצות סיפור, וכ"כ הפרי חדש (סי' תע"א סק"ו), וכ"כ המהרש"ג בס' זהב שב"א (פר שמות), ע"ש.

2

וכ"כ בדברי יואל עה"ת פר' בהעלותך (עמ' של"ב) וז"ל: ואמרנו לבאר דהנה מצות סיפור יצ"מ יליף הרמב"ם מדכתיב והגדת לבנך, והכוונה בזה דבכל המצות אין מוטל עלינו מדאורייתא להגיד בנינו הקטנים בהם, הדיוק אינה אלא מצוה מדרבנן להנגיד במצות כגון תפילין ולולב וכיו"ב. מלבד מצות ת"ת שחובה מוטלת על האב מדאורייתא דכתיב ולמדדם אותם את בניכם, אמנם כאן חייב הכותב את האב במצות סיפור יצ"מ לבנו ולהנכו במצוה זו, ממילא נתבאר גדר החיוב בזה, דלא סגי בהזכרה כמו בכל השנה, אלא צריך לבארה ולספרה להם בתוספות באור שתהיה חקוקה על לוח לבבם, והיוב זה מוטל על כל האדם אף אם אין לו בן ולא סגי בהזכרה, דהוה גדר החיוב שהתורה נתנה שיעור שיוכל לספרה ולהביעה לבניו הקטנים, ועיי"ש עוד.

ויש לציין שהמהר"ם שיק (מצוה כ"א) ג"כ מחדש שזה שהרמב"ם כתב שמצות סיפור יצ"מ הוא בתחילת הלילה, הוא משום דכתיב והגדת לבנך, והרי אף שאין לו בנים הוא מחוייב בסיפור, אלא להורות שהמצוה היא מיד בתחילת הלילה בשעה שהנערים נעורים, עיי"ש.

1

כ"כ המהר"ל בספרו גבורות ארי (פ"ב), ועיין בהגדת מעשי ניסים לבעל הנתיות המשפט שכתב שמה"ת חייב לספר סיפור מעליא מכל מה שאירע מתחילה ועד סוף, וכ"כ בחיי אדם (ח"ב סי' ק"ל סק"א) וז"ל: כ"א מישראל חייב מה"ת לספר ביצ"מ וכו' והיא מצוה נוספת על כל שאר הלילות שהרי בכל לילה חייב להזכיר יצ"מ, אבל בלילה זה חייב לספר המעשה, וכמו שנוסדר בהגדה.

אמנם יש לציין שהמהר"ג (פנתיה כוללת להלכות ק"ש) דוחה סברא הנזכרת וסובר שבדו"ק מה"ת יוצאין מצות סיפור יצ"מ כשאומר ה' הוציאנו ממצרים ודי בזה, וג' דברים שרוב גמליאל אומר שלא יצא ידי חובתו הוא רק מדרבנן, עיי"ש בדבריו.

וכ"מ בדברי רבינו ירוחם (תיב ה"ח) שלכן אין מברכין על מצות סיפור יצ"מ כי כשאומר זכר ליציאת מצרים בשעת קידוש כבר יצא י"ח

מ'זעהט אין תום' (במס' פסחים קח. ד"ה היו, ובמס' מגילה ד. ד"ה שאף) וואס פרעגט די קשיא, פארוואס דארף איך האבן א פסוק [שבעת ימים תאכל מצות, דכל שישנו בכל תאכל המין ישנו בקום אכול מצה] אז נשים זענען מחוייב מיט מצה, האסט דאך שוין דעם מעם פון אף הן היו באותו הנם, זאגט תום' (שם בפסחים) ווייל א מצוה דאורייתא בין איך נישט מחוייב אלץ אף הן היו באותו הנם, נאר אויף מצוות דרבנן זאג איך אזוי [שהייכות ממעם דאף הן היו באותו הנם, ולכן הן הייכות במקרא מגילה ובד' כוסות ובחנכה שהן מצוות מדרבנן].

אויב אזוי, סיפור יציאת מצרים, וואס איז א מצוה דאורייתא, איז דער אף הן היו באותו הנם ברענגט נישט קיין חיוב, איז פון וואו נעמט מען א חיוב אז נשים זענען מצווה.

ר"מ לעיקוואד: אפשר ווייל ס'איז דא ד' כוסות, און אין כוס איז אויף סיפור יציאת מצרים (כ"ב התום' בסוכה לת. ד"ה מו).

רבינו: יא, ווייל די ד' כוסות דארף זיין על הסדר, שלא על הסדר האט מען נישט יוצא געווען (ש"ע אורח סי' תע"ב סעי' ח).

אבער לויט דעם איז עס נאר מדרבנן, און אין אמת' איז עס א דאורייתא דיגער דין, און ס'איז נישט מבואר, און אין שולחן ערוך שטייט אויך נישט כפירוש צי נשים זענען מחוייב. [ו"ל המחבר (סי' תע"ב סעי' י"ד) גם הנשים הייכות בד' כוסות ובכל מצות הנהוגות באותו הלילה, עיי"ש ובמג"א].

דער חינוך (מצוה כ"א) רעדט שוין יא, אז נשים זענען מצווה [ו"ל: ונהגת בזכרים ובנקיבות], ס'איז א וויכטיגע הלכה אויב זיי זענען מחוייב, און מ'דארף וויסן אויב זיי זענען מחוייב פון וואו לערנט מען עס ארויס, דער מנחת חינוך ברענגט (שם אות י') עפעס א גזירה שוה פון זכור את יום השבת לקדשו און זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים.

ר"מ לעיקוואד: דער רמב"ם זאגט (הל' המין ומצה פ"ז ה"א) למען תזכור כענין שנאמר זכור את יום השבת לקדשו.

רבינו: יא, אזא גזירה שוה ברענגט דער מנחת חינוך, און דאס איז אזא גזירה שוה וואס איז נישט מבואר אין די גמרא.³

מ'טרעפט אין די פוסקים אמאל אזעלכע גזירה שוה'ס. אין שאגת ארי' (פ' ב"ב) שטייט אויך א גזירה שוה וואס איז נישט דערמאנט אין די גמרא, ער רעדט צי נשים זענען מצווה אויף תשבתו, זאגט דער שאגת ארי', אז איך לערן דאס ארויס פון 'שאר שוה', לא יראה לך שאור (שמות יג, ז), און תשבתו שאור (שם יב, טו), און וויבאלד נשים זענען מצווה אויף בל יראה (משום שהיא מצות לית) זענען זיי אויך מצווה אויף תשבתו, די גזירה שוה 'שאר שוה' שטייט נישט אין די גמרא (עיי"ש סי' ע"ח), נאר ס'איז א אייגענע גזירה שוה, מ'טרעפט מאקע אין די גמרא (פסחים קף כ"ג) די גזירה שוה פון 'שאר שוה' לגבי המין של נכרי, אבער נישט לגבי תשבתו.

און די זעלבע זאך איז דא דער מנחת חינוך וואס מאכט אויך א גזירה שוה [מזכור - זכור, לגבי חיוב נשים כמצות סיפור יציאת מצרים].

והמשיך רבינו ואמר: תום' אין קידושין (דף לה.) רעדט ארום ביי די סוגיא פון מצוות עשה שהזמן גרמא, אז מצה און שמחה און הקהל זענען שלשה כתובים הבאים כאחד, דווקא ביי די דריי מצוות זענען נשים מצווה, און אויף אנדערע [מצוות עשה שהזמן גרמא] נישט, פרעגט תום' (ד"ה משום) אביי האלט דאך אז אשה בעלה משמחה [ואם כן שהאשה עצמה אינה הייבת בשמחה ליכא רק ב' כתובים], זאגט תום' אז מ'רעכנט קידוש היום [ואם כן הם ג' כתובים קידוש ומצה והקהל], נאר אין די גמרא אין די זייט (על הדף, אצל התום) איז צוגעצייכנט אז אין ברכות (דף כ"ג) האלט נישט אביי קידוש היום [דנשים מצוות עליה], איז דאך נישטא קיין שלשה כתובים, נאר אויב כ'דרשן א גזירה שוה אויף תשבתו אזוי ווי דער שאגת ארי' זאגט אז נשים זענען מצווה, דעמאלטס קומט צו תשבתו.

ר"מ לעיקוואד: אזוי, איז שוין יא דא דריי [מצה, הקהל, ותשבתו].

רבינו: דער מדרש זאגט (קה"ר פ"ח ס"ט) שומר מצוה לא ידע דבר רע, זה אסתר שהיתה עוסקת בביעור המין, אסתר האט עוסק געווען אין ביעור המין, זעהט מען אז נשים דארפן עוסק זיין מיט ביעור המין.

ר"מ לעיקוואד כיבד את רבינו לברך על היין
ורבינו איחלו בכרבת לחיים וכמ"ס

דשם נשים הייבות הוא הדין כאן, אולם בש"ס דילן אינו מוזכר, עיי"ש.

ו"ל המנחת חינוך: "ואפשר לומר לפי מה שהביא הר"מ כאן פסוק זה הזכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים, כמו שנאמר זכור את יום השבת לקדשו, אם כן אפשר דהוי גזירה שוה מקידוש של שבת כמו

און רבי איציקל האמבורגער (אהע"ז מהד"ק סי' ע"ה) גייט אריין ביי און שליה לדבר עבירה, צי די שליחות ווערט בטל, ברענגט ער זיך א ראייה (שם סי' ע"ה) פון דעם וואס זיי האבן מקבל געווען די קידושין דורך א שליח, איז א ראייה אז די שליחות ווערט נישט בטל, אבער אויב נשים זענען פטור פון לאכלה ולא לסחורה, איז דאך נישט געווען א עבירה, איז דאך נישט שייך אין שליה לדבר עבירה.

ר"מ לעיקוואד ביקש להביא ספר תורת משה חתם סופר עה"ת והראה בפנים מה שכתב החת"ם בזה בפר' בא (עמ' מזי ד"ה ומיהו) **ואמר רבינו:** ער זאגט דאס זעלבע זאך אין די חידושים אין מס' שבת (דף כד:), און אין די תשובות אויך (ארי"ה סי' ק"ג בסופו), ער פרעגט אויף תוס', ער ברענגט צוויי איסורים מלאכה אין יו"ט און סחורה מיט פירות שביעית.

דאס אלעס איז שב ואל תעשה, און אויב תשבתו איז אויך בשב ואל תעשה, וועלן נשים מחוייב זיין.

ס'איז דא א כל-בו (סימן ע"ג) וואס זאגט פארוואס זענען נשים פטור פון מצוות עשה שהזמן גרמא, ווייל זי איז משועבדת לבעלה, און ווען זי וועט איהם דארפן עפעס אנגרייטן וועט זי דארפן לייגן תפילין אדער בלאזן שופר, וועגן דעם האט די תורה איהר גע'פטר'ט, אזוי שטייט אין כל-בו, דאס אלעס איז שייך ביי א מצוה בקום ועשה, אבער בשב ואל תעשה איז דאך דאס נישט שייך.

א' מבני הישיבה: תוס' וועט נישט האלטן פון דעם כל-בו?

רבינו: תוס' האלט דאך אז נשים זענען פטור פון די עשה פון יו"ט.

ר"מ לעיקוואד: דער חינוך דינגט זיך אויף תוס'.

רבינו: יא, דער חינוך, און דער רמב"ן אויך (קידושין שם), אלע ראשונים קריגן אויף תוס'.

רבינו: דער מנחת חינוך (מצוה ט') איז זיך מסתפק צי תשבתו איז בקום ועשה אדער בשב ואל תעשה, און וואס איז די נפקא מינה להלכה, איין נפקא מינה איז צי נשים זענען מצווה אויף דעם, ווייל אויב ס'איז בקום ועשה, קען זיין דער כלל אז נשים זענען פטור, אבער אויב ס'איז שב ואל תעשה איז עס שוין נישט אין דעם כלל פון אלע מצוות וואס נשים זענען פטור, אלע מצוות עשה זענען דאך בקום ועשה.

תוס' (קידושין לד. ד"ה מעקה) האלט אז נשים זענען פטור פון די עשה פון יו"ט, ס'איז א מחלוקה תוס' מיטן חינוך (מצוה שכ"א), צי די עשה פון שבתה אין יו"ט זענען זיי מחוייב, תוס' אין קידושין דארטן האלט אז זיי זענען פטור.

ר"מ לעיקוואד: א איסור וואס קומט פון א עשה האלט זי יא מן הסתם.

רבינו: דער חתם סופר רעדט אויף א פלאץ - אין די חידושים אין שבת דף כ"ד (ע"ב) - אז דער איסור פון לאכלה ולא לסחורה [שאסור לעשות סחורה בפירות שביעית], וואס איז א לאו הבא מכלל עשה, זאגט ער דארט אז ס'איז א דבר פשוט אז זיי זענען מצווה, ער ברענגט דארט צוויי לאווין הבא מכלל עשה.⁴

נישט יעדער איינער האלט אזוי אז זיי זענען מצווה אפילו אויף א לאו הבא מכלל עשה.

ר"מ לעיקוואד: ס'איז זמן גרמא, ווייל ס'איז נאר ביי שמיטה.

רבינו: יא, אויב כזועל זאגן אז נשים זענען פטור פון א לאו הבא מכלל עשה, זענען נשים פטור פון דעם לאו פון לאכלה ולא לסחורה, לויט דעם פאלט אוועק די גאנצע טענה פון מעשה בחמש נשים ובשביעית היתה (קידושין דף ט:).⁵

בפירות שביעית מקודשת, ופירשו בתוס' (ד"ה המקדש) אע"ג דאסור לקנות בהם חפץ כדכתב לאכלה ולא לסחורה, הנ"מ לכתחילה, אבל בדיעבד המקח קיים, וכן גבי אשה בדיעבד מקודשת.

והנה הנאון הנודע ביהודה ז"ל (אהע"ז מהד"ק סי' ע"ה) ס"ל בדיון אין שליה לדבר עבירה, דאס עשה השליחות ההשליחות בטלה, אמנם הנאון רבי איציקל מהאמבורג ז"ל הולק עליו (שם סי' ע"ה) וס"ל בדביעבד בשליחות אינה בטילה, והביא ראייה לדבריו מסוגיא הנ"ל, דלכאורה איך נעשית אשה אחת שליה לשאר הנשים, דאף שאין האחיות מקודשות, אמנם שאר הנשים מקודשות, ולהנב"י נימא דכיון דאסור לקדש בפירות שביעית כמ"ש התוס' דכתבי ואכלה ולא לסחורה, ממילא יתבטל השליחות, אלא על כרחך ההשליחות לא נתבטלה, וע"ז סובב והולך דברי רבינו למעלה, דאס נאמר נשים לא נצטוו על לאכלה ולא לסחורה: א"ב לא שייך כאן אין שליה לדבר עבירה.

4 וז"ל החתם סופר בחידושי: "גם מ"ש תוס' הנ"ל דנשים פטורות ממועשה דשבות ביו"ט, צל"ע דלא פטורי נשים אלא מלקיים עשה שהו"ג (במעשה), אבל למיעבד איסורא שהוא בעשה כגון לעשות מלאכה ביו"ט, או לעשות סחורה בפירות, לא שמענו, דהרי לא דמי לעשה דמצוה שמחה והקהל דמניניהו וליפני פטורה דנשים במצוות עשה שהו"ג, וצ"ע, עכ"ל.

5 דאיתא במשנה (שם) מעשה בחמש נשים ובהן שתי אחיות וליקט אדם אחד כלכלה של תאנים ושלחן היתה ושל שביעית היתה, ואמר הרי מולכם מקודשות לי בכלכלה זו, וקובלה אחת מהן על ידי בולן, ואמרו חכמים אין אחיות מקודשות, ובגמרא (דף נב) שמע מינה המקדש

א' מבני הישיבה: אויב מ'קען מאכן א שליח זענען זיי יא חייב?

רבינו: דאס איז דעם פני יהושע'ס אויפטוה (קידושין כט.), אז אויב מ'קען מאכן על ידי שליח, זענען נשים אויך מ'הויב, ער זאגט דאס לגבי אותו ולא אותה, ביי מילה (דאיתא בגמ' (קידושין שם) שנשים פטורות מלמול את בניהם, מדכתוב כאשר צוה אותו אלהים, ודרשינן אותו ולא אותה), פרעגט תוס' (שם ד"ה אותו) די קשיא, וואס דארף איך א פסוק אותו ולא אותה, ס'איז דאך א מצות עשה שהזמן גרמא [שנימול רק ביום השמיני], זאגט דער פני יהושע אז מ'קען דאך מאכן די מצוה דורך א שליח.

ר"מ לעיקוואד: איז וויבאלד מ'קען מאכן א שליח וועלן זיי נישט זיין פטור...

רבינו: יא, אזוי וואלט איך געזאגט ווען נישט דעם פסוק פון אותו ולא אותה, דאס איז דעם פני יהושע'ס אויפטוה אין קידושין.

א' מבני הישיבה: סוכות איז דאך א זכר לענני הכבוד, איז דארף דאך זיין אויך דארט די חיוב פון אף הן היו באותו הנם, אויף די נשים.

רבינו: דער שער המלך (הל' המין ומצה פ"ו ה"א ד"ה ע"ד) פרעגט די קשיא, און ער מוטשעט זיך מיט דעם.⁶

ר"מ לעיקוואד: תוס' זאגט דאך אז ס'איז נאר מ'דרכנן [ולכן א"א לחיובן במצות סוכה שהיא מדאורייתא].

רבינו: דאס איז איין תירוץ פון תוס', ס'איז דא צוויי תירוצים אין תוס' ו'לפי התירוצ' השני הטעם שאף הן היו באותו הנם אהני לן למיחייבינהו דבר תורה], דאס איז תוס' אין מגילה (דף ד. ד"ה שאף).⁷

6

עיי"ש בשער המלך שהביא להקשות על מה דפריך בגמרא (סוכה כה. - קידושין לד.) על מה שדרשו האורח להוציא את הנשים, ופריך למה לי קרא דפטורות תיפוק ליה שהוא מצות עשה שהזמן גרמא ונשים פטורות, ומאי קושיא, הא איצטרך קרא לפטור נשים, דלא נאמר שהיבות מטעם שאף הן היו באותו הנם בענני הכבוד.

7

ע"י בשער המלך (שם) שתירץ דיש לומר דטעמא שאף הן היו באותו הנם הוא דווקא אם היו בסכנה וניצלו ממנה, ולכן מהאי טעמא נשים הייבות בד' כוסות ומגילה ותנוכה, משום שהיו בסכנה וניצלו, משא"כ בסוכה לא נתחייבו הנשים שהוא רק לזכר ענני הכבוד, עיי"ש.

ועיין בבבב"י יוסף (כ"ד תע"ג אות ט"ו) שמביא בשם שו"ת בית דוד שלפ"ד התוס' ה"ל שסברת אף הן היו באותו הנם לא מהני אפילו מ'דרכנן לחיובם על מצוה דאורייתא, וא"כ כמו שלא אומרים סברא זו על מצות

ר"מ לעיקוואד מיכר את רבינו לברך על הפירות

ולאחמ"כ עברו כמה מקורבים להר"מ שליט"א ובני משפחתו

לקבל ברכה מרבינו

ר"מ לעיקוואד קם ללוות את רבינו, ובדרך צאתו באה הרבנית

תחי' אמו של הר"מ שליט"א לקבל ברכה מרבינו

ורבינו ברכה: דער אויבערשטער זאל העלפן מיזאל זיין געזונט, אריכות ימים ושנים, דער אויבערשטער זאל העלפן מיט תענוג און נחת ביי קינדער און אייניקלעך מיט אלעם גומן, א חג כשר ושמן.

*

ר"מ לעיקוואד ליווה את רבינו עד רחובת של עיר עד שבאו

למקום הריקודין לרגל ההכנסת ספר תורה

ועל אם הדרך שוחחו כמה ענינים מעיר לעיקוואד

רבינו: וויפיל משפחות וואוינען שוין דאחי היינט?

ר"מ לעיקוואד: קרוב צו צעהן טויזנט משפחות, פון די יונגעלייט אליין איז דא פינעף און א האלב טויזנט משפחות, דאס איז פון ישיבה אליין, און נאך יונגעלייט וואוינען, און סתם משפחות.

רבינו: אזוי?! אז איר זאגט צעהן טויזנט, וואוינען שוין דא מער אידן ווי אין מאנסי, אין מאנסי וואוינען נישט קיין צעהן טויזנט משפחות.

ודיברו מזקינו הגאון רבי אהרן קאטלער ז"ל

ר"מ לעיקוואד: ער האט געוואוינט אין בארא פארק, אבער די ישיבה איז דא געווען.

רבינו: ער האט געוואוינט אויף די פופצנטער עוועניו.

ר"מ לעיקוואד: ער האט געוואוינט אין ניו יארק אין די ערשטע פאר יאר ווייל ער האט עוסק געווען אין הצלה, ער האט נישט געוואוינט דא, און דער סאטמארער רבי (מר) רבינו בעל דברי יואל ז"ל) איז געווען ביי איהם אין די דירה דארט.

רבינו: דער פעטער ז"ל איז אויך געווען דארט מנחם אבל זיין [אחרי פטירתו, אצל בנו הג"ר שניאור ז"ל].

ר"מ לעיקוואד: און אויך מבקר חולה זיין, און דער רבי דער ברך משה איז אויך געווען דא צוזאמען מיטן רבי'ן שליט"א צוויי מאל.

ונפרד רבינו ממנו לשלום - והלך לקראת סמ"ת החדש

סוכה, כמו כן לא אמרין שנשים הייבות מטעם סברא זו, ואפילו מ'דרכנן, אך הברכי יוסף דחה מדברי התוס' במגילה דלא מסיק הכי, עיי"ש.

שבת של מי היתה

במסגרת מפעל "החזקת מלמד"

בשם אלפי בני ציון תלמידי המוסדות, ובשם מצדיקי הרכיבים אלו מלמדי תינוקות, שלוחה ברכתנו לכבוד הני אנשי שם קרואי מועד, אשר משמים וכו בזכות של כיתה שע"י מוסדותינו הק, ובעזרתם נוכל להחזיק מעמד, לחנך צאצאנו ע"ד המסורה לנו מרבנותה"ק על טהרת הקודש

פרשת בהעלותך

- מנו חיים נחום לייפער הי"ו**
המלמד: הר"ר עזרא בנעט שליט"א
והר"ר מרדכי מנחם שווארטץ שליט"א
- מנו"ה פישל כץ הי"ו**
המלמד: הר"ר משה ברוך כץ שליט"א
- מנו"ה מנחם זאב ברא שטערן הי"ו**
המלמד: הר"ר משה יוחנן קליין שליט"א
- מנו"ה מאיר פאלקאוויטש הי"ו**
המלמד: הר"ר משה ראטה שליט"א
- מנו"ה יוסף יודא פאסטערנאק הי"ו**
המלמד: הר"ר נפתלי יעקב פאלאטשעק שליט"א
- מנו"ה בניצין אבער לענדער הי"ו**
המלמד: הר"ר חיים הירש שליט"א
והר"ר נפתלי צבי בראדי שליט"א
- מנו"ה יצחק וויזער הי"ו**
המלמד: הר"ר שאול יחזקאל שווארטץ שליט"א
- מנו"ה מאיר אברהם מייזעלס הי"ו**
המלמד: הר"ר שמואל אלטער בנעט שליט"א
- מנו"ה יעקב ברוינער הי"ו**
המלמד: הר"ר צבי יודא ווייס שליט"א
והר"ר שמעון יואל בראך שליט"א

- מנו"ה יואל בר"ב פאלקאוויטש הי"ו**
המלמד: הר"ר אברהם משה לאנדא שליט"א
- מנו"ה אברהם יושע בר"מ ווערצבערגער הי"ו**
המלמד: הר"ר אהרן ווייסהויז שליט"א
- מנו"ה יואל בר"מ פישער הי"ו**
המלמד: הר"ר הערשל גראס שליט"א
- מנו"ה יעקב זלמן האלענדער הי"ו**
המלמד: הר"ר יואל גרינוואלד שליט"א
והר"ר דוד שלמה וואנחאצקער שליט"א
- מנו"ה יושע וואלף מיטעלמאן הי"ו**
המלמד: הר"ר יואל וויינבערגער שליט"א
והר"ר שמואל שאול גרינוואלד שליט"א
- מנו"ה יוסף חיים עקשטיין הי"ו**
המלמד: הר"ר יואל כץ שליט"א
- מנו"ה יואל בר"י מיטעלמאן הי"ו**
המלמד: הר"ר יוסף מאיר שווארטץ שליט"א
- מנו"ה שנתה בוגם טורענהיים הי"ו**
המלמד: הר"ר יעקב מיכאל היילברון שליט"א
- מנו"ה הערשל אינדיג הי"ו**
המלמד: הר"ר מאיר חיים שישא שליט"א
- מנו"ה פנחס זעליג פערלמוטער הי"ו**
המלמד: הר"ר מנשה ברוך קליין שליט"א

זכות כל השעות של תורה ותפילה שנלמדו במסגרת הכיתה, יזקף לזכותכם לעד ולנצח נצחים, עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר.

שבת של מי היתה, שבת של רבי אלעזר בן עזריה היתה, וכמה היתה הנדה היום, אמרו לו בפרשת הקהל, ומה דרש בה, הקהל את העם האנשים והנשים והטף, אם אנשים באים ללמוד נשים באות לשמוע טף למה באין, "כדי ליתן שכר למביאייהן". (חגיגה ג.)

מפעל החזקת מלמד
שע"י הנהלת המוסדות, פה בארה"ק

דברות קודש

מאת כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

נעילת חג השבועות העעל"ט - בקרית יואל יע"א

ששמענו מפי הגבורה, ויצחק לא שמע אלא מפי אברהם חכם ונביא, וכעין מאמין לתורה שבעל פה מה שקבלנו מן החכמים, ולפי זה נסיונו של אברהם אינו מעורר אלא זכות תורה שבכתב, אך מסירת נפש יצחק לשמוע אל אביו ולהאמינו כי כן צוה לו הקב"ה, היינו מסירות נפש על תורה שבעל פה, עכ"ד.

ועל דרך זה היה גם מדריגת בני ישראל ביום ששי בסיון שאז מסרו נפשם להאמין ולקיים תורה שבעל פה, והוא על פי מה שכתב א"ז זללה"ה בעצי חיים (לשבועות אות יא) בענין מה שהוסיף משה יום אחד מדעתו, דהיינו לקיים מצות פרישה ו' עונות שהוא מדרבנן, דמן התורה אין צריך לפרושי רק שלש עונות (י"ד סימן קצ"ו סי"א), נמצא שבאמת היו ראויים לקבל התורה בו' בסיון, כיון שלא נצטוינו מפי הקב"ה רק תורה שבכתב, ומדאורייתא אין צריך לפרושי רק ג' עונות, אבל משה הוסיף יום אחד מדעתו, לקיים גם פרישה מדרבנן ו' עונות, עכ"ד. ולפי זה י"ל כי בני ישראל דור המדבר מקבלי התורה ידעו היטב מן התנאי שהתנה הקב"ה במעשה בראשית שאם לא יקבלו ישראל את התורה יחזור העולם לתוהו ובוהו ח"ו, ועל כן יחד כולם עמדו הכן לקבל התורה ביום ו' בסיון, כי בזה תלוי קיום העולם, אמנם כשבא משה רבינו וצום וקדשתם היום ומחר, וגילה להם שיש מצוה מדרבנן לפרושי ו' עונות, או אז שוב לא חשו בני ישראל על קיום העולם, כי וויתרו על קבלת התורה ודחו אותה על יום המחרת כדי לקיים דברי רבנן, הגם שהם ידעו שבזה תלוי ועומד קיום העולם ויש חשש שיחזור כל העולם לתוהו ובוהו, "זאל די וועלט אונטערגייין, מיר וועלן האבן מסירות נפש אויף קיום מצות דרבנן", שהרי

ומשה עלה אל האלהים ויקרא אליו ה' מן ההר לאמר כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל, ופירש"י כה תאמר, בלשון הזה וכסדר הזה, ודקדק א"ז זללה"ה בעצי חיים מהו ענין כסדר הזה.

ב) במדרש ילקוט (במדבר רמז תרפד) **בשעה** שקבלו ישראל את התורה נתקנאו בהם אומות העולם, מה ראו להתקרב יותר מן האומות, סתם הקב"ה פיהם ואמר להם הביאו לי ספר יוחסין שלכם כשם שבני מביאיין, שנאמר (במדבר א יח) ויתלדו על משפחותם לבית אבותם. ודקדקו המפרשים מה ענין היחס לקבלת התורה, הלא בברית שכתר משה רבינו עם ישראל על קיום התורה והמצוות נאמר (דברים כט ט) מחוטב עצך עד שואב מימך.

ונראה בהקדם מה דאיתא במס' שבת (דף פה) אמר ריש לקיש מאי דכתיב (בראשית א לא) ויהי ערב ויהי בקר יום הששי, ה"א יתירה למה לי, מלמד שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית ואמר להם אם ישראל מקבלים התורה אתם מתקיימין ואם לאו אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו. וכן הוא במס' עבודה זרה (דף ג.ג.) והקשו שם בתוס' (ד"ה יום הששי) תימה למ"ד (שבת פז.) בשבעה בחדש נתנו עשרת הדברות, מאי יום הששי, ותירצו היתה ראויה לינתן בששי, אלא שהוסיף משה יום אחד מדעתו. והקשה החתם סופר בדרשותיו (לשבועות דף רפה:) דתירוץ זה הוא פלאי, שהרי עכ"פ לא נתקיים התנאי, ואיך נתקיימו שמים וארץ ביום הששי כיון שעדיין לא ניתנה בו תורה.

ויתבאר על פי מה שכתב החתם סופר בתורת משה (פ וירא עמוד סח) דבר נפלא בענין עקידת יצחק, דגדול נסיונו של יצחק משל אברהם, שאברהם שמע מפי הקב"ה בעצמו, והוא בחינת תורה שבכתב מה

ולפי זה יבואר גם המדרש בשעה שקבלו ישראל את התורה נתקנאו בהם אומות העולם ואמרו מה ראו אלו להתקרב יותר מן האומות, כלומר האיך זכו בני ישראל להגיע למדריגה גבוה הלזו להיות מוכנים על מסירות נפש גם על מצוה קלה מדרבנן, שהאומות העולם גם אלמלי היו מקבלים התורה לא היו מגיעים למדריגה גבוה הלזו, ועל זה נתקנאו איך זכו בני ישראל לאותו מדריגה גבוה ונעלה, סתם הקב"ה פיהם ואמר להם הביאו לי שטר יוחסין שלכם כשם שבני מביאין, כי בני ישראל הם זרע יצחק יחידו שנעקד על גבי המזבח, ועקידתו היה מסירות נפש על תורה שבעל פה, ובכח מסירות נפשו על תורה שבעל פה זכו בניו אחריו למדריגה גבוה הלזו שיהיה להם מסירות נפש על תורה שבעל פה.

ועל פי זה יש לפרש מה שכתב הטור (או"ח סימן תי"ז) בשם אהיו רבינו יחיאל ז"ל שהמועדים נתקנו כנגד אבות, וחג השבועות הוא כנגד יצחק, ולדרכינו יש לומר כי בכוחו של יצחק אבינו, שהיה לו מסירות נפש על תורה שבעל פה, זכו בני ישראל להיות להם מסירות נפש על קיום מילי דרבנן בחג השבועות.

והנה כתב החתם סופר שם, כי בזכות זה שמסר יצחק אבינו את נפשו על תורה שבעל פה, מזה אוכלים ישראל בעולם הזה, דלא כרת הקב"ה ברית עם ישראל אלא על תורה שבעל פה (גיטין ס:), ע"ש. ויתכן לומר דהכי נמי בזכות מסירות נפשם של בני ישראל בו' בסיון על תורה שבעל פה, אוכלים בני ישראל בעולם הזה.

ועל פי זה יש לפרש מה דאיתא במס' פסחים (דף סו:) אמר רבי אלעזר הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם מאי טעמא יום שניתנה בו תורה הוא, רב יוסף ביומא דעצרתא אמר עבדא לי עגלא תלתא אמר אי לאו האי יומא דקא גרים כמה יוסף איכא בשוקא. ולדרכינו הכוונה הכל מודים בעצרת, היינו ו' בסיון, דבעינן נמי לכ"מ, והיינו על דרך שאמרו (ביצה דף כח:): לכם לכל צרכיכם, ברכה והצלחה ופרנסה בריזה, שזוכים להנות מטוב עולם הזה, מאי טעמא יום שניתנה בו תורה, וקבלוהו בני ישראל במסירות נפש על דברי חכמים, על כן בזכות זה בעינן נמי לכם, וזוכים לכל טוב עולם הזה. ולזה אמר רב יוסף עבדא לי עגלא תילתא, כי מותר לו להנות מטוב עולם הזה

חסיד וירא שמים רשאי למסור נפשו אפילו על מצוה קלה (עיי' י"ד סימן קנ"ז ש"ך סק"ב), ובני ישראל בעמדם אצל הר סיני פסקה זוהמתן (שבת קמו). והיה להם דין חסיד וירא שמים, ועל כן מסרו נפשם לקיים מצות דרבנן, ובזה היה להם לישראל מסירות נפש על תורה שבע"פ, כמו המסירות נפש של יצחק אבינו.

והן היום הוא יומא דהילולא של מרן הבעש"ט הק' זי"ע, ונדודע מה שאמר כ"ק מרן דו"ז זללה"ה כי עיקר דרך החסידות הוא שני דברים, הא' לעשות טובה לזולתו, והב' שיהיו מוכנים על מסירות נפש על קוצו של יו"ד שבשולחן ערוך, ולפי האמור הרי זהו בחינת היום של חג השבועות מה שבני ישראל מסרו נפשם על מילי דרבנן.

ובזה יש ליישב קושית המגן אברהם (או"ח סי' תצ"ד) היאך אנו אומרים בחג השבועות זמן מתן תורתינו, הא איתא במסכת שבת (דף פח.) אמר רבי יוסי יום אחד הוסיף משה מדעתו והסכים הקב"ה על ידו, ובשולחן ערוך קי"ל כרבי יוסי דבעי פרישה ו' עונות, נמצא שקבלת התורה היה בשבעה בסיון ולא בששה בסיון. אמנם על פי האמור י"ל כי באמת גם יום ו' בסיון נחשב לקבלת התורה, כיון שאז מסרו בני ישראל את נפשם על מצות דרבנן, נמצא דשפיר הוי זמן מתן תורתינו, שאז קבלנו על עצמינו אופן קיום דברי התורה, שנהיה מוכנים למסור נפשינו על כל נדנד קל של דקדוקי התורה ואפילו במילי דרבנן.

ומעתה יתיישב קושית התוס' איך נתקיימה העולם הא לא נתקיימה התנאי, אמנם לפי האמור יובן, כי באמת הגם שלא נתנה תורה לישראל בפועל ביום ו' בסיון, מכל מקום הרי בו ביום קבלו בני ישראל על עצמם לקיים כל התורה כולה במסירות נפש ואפילו מצוה דרבנן, והוא עיקר קבלת התורה להיות מוכן על מסירות נפש בשביל התורה, ובזה נתקיימה התנאי ונתקיימו שמים וארץ.

ובדרך זה יתבאר מה שאמר הקב"ה למשה רבינו כה תאמר לבית יעקב, בלשון הזה וכסדר הזה, הכוונה שכסדר הזה שעשו בני ישראל ביום ו' בסיון שהיה להם מסירות נפש על דברי חכמים, ככה יתנהגו בני ישראל כל הימים שיהיה להם מסירות נפש על קוצו של יו"ד שבתורתנו הקדושה.

לקבל התורה ואמרנו נעשה ונשמע, וקבלנו עלינו עול התורה למסור עצמינו במסירות נפש על קוצו של יו"ד, ולהיות דבוק בתורה באהבה ובנפש הפיצה והשוקה, ולכן לעת כזאת כולנו מקבלים עלינו בלב ונפש ללמוד התורה הקדושה ולשמור דיני התורה הק' הן דאורייתא והן דרבנן, וכל מה שהוסיפו חכמי ישראל במשך הדורות, ובזכות זה יעזור השי"ת שיהיה לכם לכל צרכיכם, שיושפע מחג הקדוש הזה כל השפעות טובות בגשמיות וברוחניות, בני היי ומזוני רוויחי וכל מילי דמיטב לנו ולכל ישראל בכל מקומות מושבותיהם להוושע בכל טוב, עדי נזכה לביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

בהרחבה, ועוד אמר אי לאו הא"י יומ"א של ו' בסיון, שהיה להם לישראל מסירות נפש על דברי חכמים, כמה יוסף איכא בשוק"א, היינו כמה היה צריך לטרוח ולסובב בשוק כדי להמציא טרף לביתו, אבל בזכות היום הזה שהיה לבני ישראל מסירות נפש על תורה שבעל פה, על ידי זה זוכים להנות מטוב עולם הזה בהרחבה גדולה, ועל כן אינו צריך להיות בשוקא להתפרנס בדוחק, כי בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מלאכתם נעשית ע"י אחרים (ברכות דף לה:).

ובעמדינו בעת נעילת החג הקדוש הזה, הגה חג השבועות הוא זמן קבלת התורה מחדש בכל שנה ושנה, ע"ד בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, כולנו זכינו

ברכת הקודש מוצאי יו"ט

א גוטע וואך, א גוטע חודש, א געזונטן זומער מיט א גוט געבענטשט יאר, עצרת נמי ראש השנה (מגילה לא:). ממילא איז א צייט צו וואונטשן א גוט געבענטשט יאר.

דער אייבערשטער זאל העלפן ס'זאל קומען א געזונטן זומער פאר גאנץ כלל ישראל, פאר די אידן וואס זענען דא און פאר די אידן וואס זענען נישט דא, בכל מקומות מושבותיהם.

מען האט געזאגט אין די תפלה פון אהבה רבה, מען בעט זיך ביים הייליגן באשעפער, ותן בלבינו בינה להבין ולהשכיל לשמוע ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים, ולקיים איז עקסטער, אויסער לשמור ולעשות, איז ולקיים.

קען זיין ס'איז געווען אזא הייליגע יום טוב שבועות, און מען האט געזאגט נעשה ונשמע ביים בארג סיני, יעדעס יאר יום טוב שבועות זאגן אידן מיט א פרישע היות מיט א פרישע השתוקקות צום הייליגן באשעפער, מען זאגט מיטן גאנצן הארץ נעשה ונשמע, מען איז נאכאמאל מקבל דעם עול התורה והמצוות מחדש, בכל יום יהיו בעיניך כחדשים.

ווען ס'קומט מוצאי יום טוב, דארף מען געדענקן די אלע דברים טובים וואס מען האט זיך מקבל געווען דעם יום טוב שבועות, מען האט זיך מקבל געווען צו זיצן און צו לערנען, בחורים און קינדער און כולל אינגעלייט, צו לערנען בהתמדה, און בעלי בתים זאלן זיך קובע עתים זיין לתורה, און צו דאווענען ערליך, צו זיין ערליך און אפגעהיטן.

דאס זעלבע מיט די נשים צדקניות, האבן מקבל געווען זיך צו פירן ערליך באשיידן און צניעות'דיג אזוי ווי דער אייבערשטער האט געזאגט, כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל, ער האט מצווה געווען סיי פאר בית יעקב אלו הנשים, ותגיד לבני ישראל, וואס ער האט געזאגט דברים קשים כגידין פאר די מענער.

זאל דער אייבערשטער העלפן אז מען זאל קענען מקיים זיין און אויספירן די אלע דברים טובים וואס מען האט זיך מקבל געווען, מען זאל זיך פירן ערליך און אפגעהיטן, עס קומט א זומער, אפגעהיטענע אויגן אפגעהיטענע מחשבות, זיך צו פירן מיט טהרה און קדושה און מיט צניעות. אין דעם זכות וועט דער אייבערשטער העלפן מיר וועלן אלע זוכה זיין אנטקעגן צו גיין דעם גואל צדק במהרה בימינו אמן.

נערך ע"י הוועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ותשו"ח להם

צדקת רבי מאיר בעל הנס

כולל עצי חיים

מסודם של רבותיהם לזית סינטי-סאטמאר

נוסד בשנת תרס"ט ע"י מרן רבניהם בעל עצי חיים ז"ע - ונתחדש אורה ע"י מרן רבניהם בעל ברך משה ז"ע
בחדות והמשכת ב"ק מרן רבנו הגה"ק שלוש"א - כ"ק הגה"ק רבי שלום אליעזר טייטלבוים שליט"א, נשיא הכולל

קרית יואל - בני ברק יצ"ו

"ברכת מזל טוב"

הגנו משגרים ברכת מזל טוב תמה ולבבית לאנשי שלומינו החשובים כל אחד בשמו יבוד

הרה"ח ר' שלמה מאיר ראזנבערג שליט"א

להולדת נכדו

אצל בנו הר"ר עבי ארי' ראזנבערג הי"ו, ירושלים

הר"ר יהודה ארי' ווייס הי"ו

ולאביו הרה"ח ר' יצחק אייזיק ווייס שליט"א

ולחותנו הרב ר' חיים יצחק הירש שליט"א

ולוקינו הרה"ח ר' יהושע ווייס שליט"א

ולח"ו הרה"ח ר' יהושע פאליק הערשקאוויטש שליט"א

להולדת בנו, נכדם

הר"ר נתן בנימין עקשטיין הי"ו

ולאביו הרה"ח ר' דוד אלכסנדר עקשטיין שליט"א

ולחותנו הרה"ח ר' דוב איצקאוויטש שליט"א

ולח"ו הרה"ח ר' יעקב איצקאוויטש שליט"א

ולח"ו הרה"ח ר' יצחק בנעט שליט"א

להולדת בנו, נכדם

• כולל אברכים מצויינים

כולל להוראה

כולל הלכות שבת

כולל הלכות יו"ט

חברה משניות

• התאחדות האברכים

ארגון שיעורי תורה

חבורת יסודי התורה

איחוד החבורות

מערכת קול התאחדותי

• מפעלי צדקה חסד

מפעל החסד "ידי משה"

קמחא דפסחא "ידי חסד"

וועד עריכת שמחות לאנ"ש

ארגון "חסדי משה"

למען אחי ורעי

קופת גמ"ח

קרן עזר נישואין